

Східний апеляційний господарський суд

**Аналіз судової статистики та вивчення судової
практики застосування господарськими
судами Східного апеляційного округу норм
Кодексу України з процедур банкрутства, що
регулюють діяльність арбітражного керуючого
в процедурах банкрутства
(неплатоспроможності)
за 2025 рік – перше півріччя 2026 року**

Відділ узагальнення судової практики та систематизації законодавства

Зміст

Загальна характеристика застосування господарськими судами норм Кодексу України з процедур банкрутства, що регулюють діяльність арбітражного керуючого в процедурах банкрутства (неплатоспроможності)	3
Відсторонення арбітражного керуючого та призначення іншого, в тому числі, коли комітет/збори кредиторів не подають кандидатури арбітражного керуючого.....	4
Звітування арбітражним керуючим про фінансовий стан боржника та хід провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)	15
Нарахування та виплата грошової винагороди арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування його витрат	25
Відповідальність та законність дій арбітражного керуючого	42
Висновки	49

Загальна характеристика застосування господарськими судами норм Кодексу України з процедур банкрутства, що регулюють діяльність арбітражного керуючого в процедурах банкрутства (неплатоспроможності)

З проведеного аналізу вбачається, що протягом 2025 року - першого півріччя 2026 років господарськими судами Донецької, Луганської, Полтавської та Харківської областей розглянуто 2330 заяв, клопотань, скарг, звітів, пов'язаних із застосуванням положень Кодексу України з процедур банкрутства, що регулюють діяльність арбітражного керуючого в процедурах банкрутства (неплатоспроможності), зокрема:

- відсторонення арбітражного керуючого та призначення іншого, в тому числі, коли комітет/збори кредиторів не подають кандидатури арбітражного керуючого – 138 (Господарського суду Донецької області – 27, Господарського суду Луганської області – 21, Господарського суду Полтавської області – 31, Господарського суду Харківської області - 59);

- звітування арбітражним керуючим про фінансовий стан боржника та хід провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) – 1828 (Господарського суду Донецької області – 43, Господарського суду Луганської області – 77, Господарського суду Полтавської області – 537, Господарського суду Харківської області – 1171 (Примітка. Дані Господарських судів Полтавської та Харківської областей включають поточні, проміжні, підсумкові звіти арбітражних керуючих).

- нарахування та виплати грошової винагороди арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування його витрат – 294 (Господарського суду Донецької області – 40, Господарського суду Луганської області – 11, Господарського суду Полтавської області – 81, Господарського суду Харківської області - 162);

- відповідальність та законність дій арбітражного керуючого – 35 (Господарського суду Донецької області – 1, Господарського суду Луганської області – 3, Господарського суду Полтавської області – 10, Господарського суду Харківської області - 21).

Східним апеляційним господарським судом переглянуто 77 ухвал місцевих господарських судів (Господарського суду Донецької області – 16, Господарського суду Луганської області – 4, Господарського суду Полтавської області – 28, Господарського суду Харківської області – 29), в тому числі:

- відсторонення арбітражного керуючого та призначення іншого, в тому числі, коли комітет/збори кредиторів не подають кандидатури арбітражного керуючого – 10;

- звітування арбітражним керуючим про фінансовий стан боржника та хід провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) – 17;

- нарахування та виплати грошової винагороди арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування його витрат – 42;

- відповідальність та законність дій арбітражного керуючого – 8.

За результатами апеляційного перегляду скасовано/змінено 21 ухвалу місцевих господарських судів (Господарського суду Донецької області – 7, Господарського суду Луганської області – 1, Господарського суду Полтавської області – 6, Господарського суду Харківської області – 7).

Підставами скасування судових рішень місцевих господарських судів були недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд визнав встановленими та невідповідність висновків, викладених у рішенні суду, обставинам справи.

Залишено без змін 56 ухвал (Господарського суду Донецької області – 9, Господарського суду Луганської області – 3, Господарського суду Полтавської області – 22, Господарський суд Харківської області – 22).

У касаційному порядку переглянуто 10 постанов суду апеляційної інстанції, за результатами якого 8 постанов залишено без змін, в 2 справах постанови апеляційного господарського суду та ухвали місцевих господарських судів скасовано, справи направлено на новий розгляд до суду першої інстанції (справи № 913/182/20, 922/4095/23).

Підставою скасування постанов апеляційного господарського суду були порушення вимог ст. 310 ГПК України.

Відсторонення арбітражного керуючого та призначення іншого, в тому числі, коли комітет/збори кредиторів не подають кандидатури арбітражного керуючого

Згідно з ч. 4 ст. 28 Кодексу України з процедур банкрутства відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень здійснюється господарським судом за клопотанням учасника провадження у справі або за власною ініціативою у разі: 1) невиконання або неналежного виконання обов'язків, покладених на арбітражного керуючого; 2) зловживання правами арбітражного керуючого; 3) подання до суду неправдивих відомостей; 4) відмови арбітражному керуючому в наданні допуску до державної таємниці або скасування раніше наданого допуску, якщо такий допуск є необхідним для виконання обов'язків, визначених цим Кодексом; 5) припинення діяльності арбітражного керуючого; 5-1) тимчасового зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого на строк понад 30 днів; 6) наявності реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Усунення арбітражного керуючого за клопотанням комітету кредиторів не вимагає доведення наявності підстав для такого відсторонення, дослідженню підлягає лише дійсність волевиявлення кредиторів та її належне оформлення

Справа № 922/1675/24. Ухвалою Господарського суду Харківської області від 28.05.2025 припинено повноваження арбітражного керуючого як розпорядника майна ТОВ "Ретто ЛТД". Призначено розпорядником майна ТОВ "Ретто ЛТД" іншого арбітражного керуючого.

Мотивуючи судові рішення, суд першої інстанції дійшов висновку, що процедура розпорядження майном боржника затягнулась на досить тривалий час, під час комунікації з розпорядником майна в процедурі розпорядження майном та прийнятті вказаного рішення про припинення повноважень, у кредиторів сформувалась чітка позиція щодо недовіри арбітражному керуючому; звернення до суду із відповідним клопотанням про припинення повноважень розпорядника майна арбітражного керуючого не суперечить вимогам закону та не може вважатись зловживанням кредиторами своїми правами, передбаченими нормою ч. 4 ст. 28 КУзПБ. Враховуючи наведене, суд вважав, що подальше здійснення арбітражним керуючим повноважень розпорядника майна в цій справі не сприятиме якнайшвидшому вирішенню питань, які є завданнями процедури розпорядження майном боржника. На підставі викладеного, зважаючи на прийняте зборами кредиторів рішення про припинення повноважень арбітражного керуючого як розпорядника майна ТОВ "Ретто, ЛТД", суд вважав за необхідне задовольнити клопотання кредиторів про припинення повноважень

арбітражного керуючого як розпорядника майна ТОВ "Ретто, ЛТД" та припинити його повноваження як розпорядника майна ТОВ "Ретто, ЛТД".

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 13.08.2025 ухвалу місцевого господарського суду залишено без змін.

Судом апеляційної інстанції було враховано, що рішення щодо відсторонення арбітражного керуючого прийнято на Загальних зборах 12.05.2025 більшістю голосів кредиторів (21 особа), що складає 53,9% всіх голосів кредиторів у даній справі. Тобто, воля кредиторів про відсторонення арбітражного керуючого була реалізована на Зборах кредиторів безпосередньою більшістю голосів кредиторів, що не може бути не прийнято до уваги. Відсутність комітету кредиторів не мало наслідком неможливість прийняття більшістю кредиторів на Зборах відповідного рішення, що узгоджується з приписами КУзПБ. Звернення до господарського суду з клопотанням про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень зборами кредиторів, а не комітетом кредиторів не є порушенням приписів абзацу 3 частини 4 ст. 28 КУзПБ, який прямо визначає право комітету кредиторів звернутися з відповідним клопотанням до суду незалежно від наявності підстав. В свою чергу абзац 4 ч. 4 даної статті виділяє два випадки для постановлення судом ухвали про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень: за наявності підстав для відсторонення; за клопотанням комітету кредиторів.

Таким чином, усунення арбітражного керуючого за клопотанням комітету кредиторів не вимагає доведення наявності підстав для такого відсторонення, дослідженню підлягає лише дійсність волевиявлення кредиторів та її належне оформлення.

Оскільки абзацом третім частини 4 ст. 28 КУзПБ комітету кредиторів надано право у будь-який час звернутися до господарського суду з клопотанням про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень незалежно від наявності підстав - здійснення цього права саме по собі не може свідчити про зловживання комітетом кредиторів боржника процесуальними правами, наданими йому як учаснику у справі про банкрутство.

Поряд з цим, суд першої інстанції правомірно виходив з того, що господарський суд у разі надходження клопотання комітету кредиторів про припинення повноважень арбітражного керуючого або відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень без зазначення підстав, що є виключенням із загального правила про процесуальний обов'язок учасника справи зазначати підстави заяви (клопотання, заперечення), під час розгляду відповідного клопотання зобов'язаний вжити заходів для запобігання зловживанню процесуальними правами.

Судова колегія зазначила, що у процедурі розпорядження майном взаємовідносини сторін (кредитора, боржника, розпорядника майна) набувають рис співробітництва між конкурсними кредиторами, що дає можливість захистити законний інтерес кожного кредитора та за можливості відновити платоспроможність боржника. Саме кредитори, боржник і розпорядник майна, спільними зусиллями шукають шляхи для вирішення ситуації, що може призвести до взаємовигідного результату. КУзПБ стає на захист інтересів усіх кредиторів, а не окремих кредиторів, що, у свою чергу, створює підстави для правильного виконання судового процесу у справі про банкрутство.

Суд першої інстанції в ході розгляду клопотання кредиторів, реалізуючи принцип судового нагляду, виходив з того, що протягом тривалого розгляду справи під час процедури розпорядження майном, більшість кредиторів неодноразово висловлювали недовіру арбітражному керуючому, намагаючись реалізувати свої права та захистити майнові інтереси. Зокрема, суд врахував, що при розгляді судом клопотання 21 кредитора про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень розпорядника майна в цій справі були встановлені недоліки в його роботі. При цьому суд дійшов висновку, що вказані недоліки не є такими, що самі по собі призвели до порушення прав кредиторів та є беззаперечною підставою для його відсторонення, тому в задоволенні клопотання було відмовлено, про що винесено відповідну ухвалу від 16.04.2025.

Враховуючи встановлені недоліки скликання та проведення неодноразових зборів кредиторів, визнані такими, що не відбулися перші збори, повторні перші збори та всі наступні збори кредиторів ТОВ "Ретто ЛТД", Господарський суд Харківської області ухвалою від 16.04.2025 зобов'язав розпорядника майна організувати та провести спочатку перші збори кредиторів, (на яких прийняти рішення про визначення кількісного складу та обрання членів комітету кредиторів), визначивши час та місце проведення зборів кредиторів, комітету кредиторів та порядку денного. Надати суду докази письмового повідомлення кредиторів згідно з реєстром вимог кредиторів та уповноважену особу засновників боржника про час, місце проведення зборів кредиторів та порядку денного. В той же час, судом першої інстанції було правомірно враховано, що наразі кредитори звернулись до суду із клопотанням на підставі ч. 4 ст. 28 КУзПБ, надавши суду відповідне рішення зборів кредиторів, прийняте більшістю голосів.

Враховуючи вищенаведене, колегія суддів погодила з висновком суду першої інстанції про те, що припинення повноважень розпорядника майна арбітражного керуючого не суперечить вимогам закону, не може вважатись зловживанням кредиторами своїми правами, передбаченими нормою ч. 4 ст. 28 КУзПБ, подальше здійснення арбітражним керуючим повноважень розпорядника майна в цій справі не сприятиме якнайшвидшому вирішенню питань, які є завданнями процедури розпорядження майном боржника.

Порушення ліквідатором прав кредиторів на отримання коштів від продажу майна боржника свідчать про недотримання ним обов'язку діяти добросовісно та розсудливо, покладеного на ліквідатора згідно з приписами ст.12 КУзПБ та є підставою для його відсторонення

Ухвалою Господарського суду Донецької області від 02.09.2025 у справі №27/686, залишеною без змін постановою Східного апеляційного господарського суду від 04.11.2025, відсторонено арбітражного керуючого від виконання повноважень ліквідатора ТОВ «Торговий комплекс «Надія».

Судами встановлено, що арбітражний керуючий посилався на те, що ним здійснювалися певні заходи у процедурі банкрутства. Матеріалами справи дійсно підтверджується вжиття таких заходів як прийняття арбітражним керуючим майна та документів від попереднього ліквідатора, проведення інвентаризації майна боржника, підготовка та проведення аукціону з продажу майна банкрута, направлення запитів з метою виявлення майна боржника та отримання відповідей, подання до суду звітів про хід ліквідаційної процедури тощо. Проте, як встановлено судами та не спростовано арбітражним керуючим, у період з 2020 по 2025 рік ліквідатор не вжив жодних активних заходів у межах ліквідаційної процедури, при цьому в своїх звітах ліквідатор не навів обґрунтування причин затягування строку ліквідаційної процедури. Організація проведення зборів комітету кредиторів ТОВ «Торговий комплекс «Надія», яка здійснювалась ліквідатором у 2021 році, не є заходом, спрямованим на формування ліквідаційної маси боржника з метою задоволення вимог кредиторів про що слушно зазначає ГУ ДПС у Донецькій області у відзиві на апеляційну скаргу.

Апеляційним господарським судом також було враховано, що пандемія коронавірусної хвороби COVID-19, а в подальшому воєнні дії на території Донецької та Харківської областей, безперечно, істотно ускладнили діяльність усіх суб'єктів господарювання, у тому числі, і тих, які перебувають у процедурі банкрутства. Однак зазначеним не спростовуються обставини, встановлені в рішенні Господарського суду Донецької області від 02.09.2025 у справі №27/686 (905/674/25) стосовно бездіяльності ліквідатора після 2020 року та порушення ліквідатором вимог законодавства про банкрутство при використанні коштів у сумі 504600,00 грн, які були зняті ним з рахунку ТК «Надія».

Оскільки наслідком таких дій (бездіяльності) ліквідатора стало порушення прав кредиторів на отримання коштів від продажу майна боржника, то, на думку колегії суддів, допущені арбітражним керуючим порушення вимог законодавства у процедурі банкрутства

є істотними, свідчать про недотримання вказаним арбітражним керуючим обов'язку діяти добросовісно та розсудливо, покладеного на ліквідатора згідно з вищенаведеними приписами ст.12 КУзПБ, а також про неналежне виконання обов'язків арбітражного керуючого.

Згідно з абз. 6 ч. 4 ст. 28 Кодексу України з процедур банкрутства відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень здійснюється господарським судом за клопотанням учасника провадження у справі або за власною ініціативою, зокрема, у разі невиконання або неналежного виконання обов'язків, покладених на арбітражного керуючого.

З огляду на викладене, суди дійшли висновку про визнання неналежним виконання арбітражним керуючим повноважень ліквідатора ТОВ «Торговий комплекс «Надія» та його відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень ліквідатора Товариства.

Відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень здійснюється господарським судом за клопотанням учасника провадження у справі або за власною ініціативою у разі тимчасового зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого на строк понад 30 днів

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 06.02.2025 у справі № 922/4571/14 відсторонено арбітражного керуючого від виконання повноважень ліквідатора ВАТ "Лозівське АТП 16309" та призначено ліквідатором товариства іншого арбітражного керуючого.

Місцевий господарський суд, враховуючи повідомлення Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції про тимчасове зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого строком на 180 днів, беручи до уваги положення п. 5-1 ч. 4 ст. 28 КУзПБ, вважав за необхідне відсторонити арбітражного керуючого від виконання повноважень ліквідатора ВАТ "Лозівське АТП 16309".

Вирішуючи питання про призначення іншого ліквідатора ВАТ, суд виходив з того, що членами комітету кредиторів ВАТ "Лозівське АТП 16309", яким належить більшість голосів, Головним управлінням Пенсійного фонду України та Головним управлінням ДПС у Харківській області запропоновано кандидатуру арбітражного керуючого для призначення ліквідатором ВАТ "Лозівське АТП 16309".

Розглянувши заяву вказаного арбітражного керуючого на участь у справі, суд зазначив, що у своїй заяві на участь у справі в якості ліквідатора ВАТ "Лозівське АТП 16309" арбітражний керуючий повідомив про те, що не належить до осіб, зазначених у ч. 3 ст. 28 КУзПБ; за час провадження діяльності арбітражного керуючого порушення термінів подання інформації, передбаченої Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" та Кодексом України з процедур банкрутства, до державного органу з питань банкрутства, а також порушення строків, визначених ухвалами господарських судів, порушень законодавства і ліцензійних умов провадження діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією або ліквідатора) не допускав; судимості за визначення корисливих злочинів та заборони суду займатися діяльністю арбітражного керуючого не має. До заяви про участь у справі арбітражний керуючий надав договір добровільного страхування цивільно-правової відповідальності арбітражного керуючого.

З огляду на вищезазначене, суд дійшов висновку про те, що кандидатура арбітражного керуючого., запропонована членами комітету кредиторів для виконання повноважень ліквідатора ВАТ "Лозівське АТП 16309", відповідає вимогам Кодексу України з процедур банкрутства.

Підставою для відсторонення арбітражного керуючого є припинення права особи на здійснення відповідної діяльності

Справа № 32/1526. Ухвалою Господарського суду Донецької області від 27.06.2025 відсторонено арбітражного керуючого від виконання повноважень ліквідатора ПМП

«Вітязь» та ухвалено Головному управлінню ПФУ в Донецькій області та Головному управлінню ДПС у Донецькій області невідкладно вирішити питання про визначення кандидатури арбітражного керуючого для призначення ліквідатором у справі запропонувати таку кандидатуру господарському суду (разом із його заявою) у строк до 15.07.2025.

Місцевий господарський суд виходив з того, що в силу приписів Кодексу України з процедур банкрутства проведення процедури ліквідації боржника можливе лише за участю ліквідатора, повноваження якого може здійснювати арбітражний керуючий, визначений з числа арбітражних керуючих, внесених до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України.

Станом на дату винесення вказаної ухвали згідно з відомостями Єдиного державного реєстру арбітражних керуючих України свідоцтво арбітражного керуючого про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого не діє, його діяльність припинена.

Згідно з ч. 3 ст. 27 КУЗПБ діяльність арбітражного керуючого припиняється з дня внесення до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України запису про припинення дії його свідоцтва. Відповідно до ч. 4 ст. 28 КУЗПБ арбітражний керуючий може бути відсторонений господарським судом від виконання повноважень розпорядника майна, керуючого реструктуризацією, керуючого санацією, ліквідатора, керуючого реалізацією за його заявою. Відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень здійснюється господарським судом за клопотанням учасника провадження у справі або за власною ініціативою у разі, зокрема, припинення діяльності арбітражного керуючого. За наявності підстав для відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень або за клопотанням комітету кредиторів господарський суд протягом 14 днів постановляє ухвалу про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень.

На підставі викладено, враховуючи, що діяльність арбітражного керуючого припинена, суд дійшов висновку про наявність підстав для відсторонення його від виконання повноважень ліквідатора у справі про банкрутство ПМП «Вітязь».

Систематичне невиконання вимог суду, неподання звітів і документів, необхідних для здійснення судового контролю, свідчить про неналежне виконання арбітражним керуючим своїх обов'язків та є підставою для його відсторонення відповідно до ст. 28 Кодексу України з процедур банкрутства

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 17.02.2026 у справі № 922/1001/21 відсторонено арбітражного керуючого від виконання обов'язків ліквідатора ТОВ "Еріда стандарт"; призначено ліквідатором ТОВ "Еріда стандарт" іншого арбітражного керуючого; зобов'язано арбітражного керуючого та попереднього ліквідатора передати всі матеріали, пов'язані з ліквідаційною процедурою новому арбітражному керуючому по акту прийому-передачі; зобов'язано ліквідатора виконати у повному обсязі вимоги постанови суду від 13.12.2021 та надати суду на затвердження звіт ліквідатора про виконану роботу та всі документи, що свідчать про виконання ліквідаційної процедури по банкруту.

Суд виходив з того, що Кодексом України з процедур банкрутства передбачена певна сукупність дій, яку необхідно вчинити ліквідатору в ході ліквідаційної процедури. Так, обов'язком ліквідатора є здійснення всієї повноти заходів спрямованих на виявлення активів боржника, при цьому ні у кого не повинен виникати обґрунтований сумнів, щодо їх належного здійснення (принцип безсумнівної повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі). Відповідно до ч. 5 ст. 61 КУЗПБ ліквідатор зобов'язаний на вимогу господарського суду надавати необхідні відомості щодо проведення ліквідаційної процедури.

Матеріали справи свідчать, що ухвалами суду 23.10.2023, 15.01.2024, 01.04.2024, 10.06.2024, 22.07.2024, 07.10.2024, 23.12.2024, 24.03.2025, 16.06.2025 ліквідатора було зобов'язано надати суду звіт про виконану роботу разом із підтверджуючими документами у відповідності до приписів ст.65 КУЗПБ. Вказані ухвали суду було отримані арбітражним керуючим. через кабінет системи "Електронний суд". Проте ліквідатор вимоги ухвал суду

не виконав та документів, витребуваних ухвалами суду не надав, що свідчить про неналежне виконання ним обов'язків ліквідатора у даній справі.

Ліквідаційна процедура ТОВ "Укрінвест-Трейдінг" у даній справі триває вже більше півтора роки, тоді як ст. 60 КУЗПБ встановлює граничний строк процедури ліквідації у 12 місяців, що повинен був усвідомлювати призначений судом 07.12.2023 ліквідатор. Тобто, з моменту призначення діяльність арбітражного керуючого на посаді ліквідатора повинна бути послідовна, збалансована, забезпечувати сумлінність, розумність та розсудливість дій при виконанні ліквідаційної процедури ТОВ "Укрінвест-Трейдінг" з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії), на підставі, у межах та способами, що передбачені Конституцією та Кодексом України з процедур банкрутства.

Проте, діяльність арбітражного керуючого на посаді ліквідатора не створила умови для задоволення вимог кредиторів банкрута згідно реєстру вимог кредиторів. Вказане свідчить про те, що ліквідатор неналежним чином виконує покладені на нього обов'язки ліквідатора ТОВ "Еріда стандарт", не вживає обов'язкових дій, які ліквідатор має вчиняти в ліквідаційній процедурі, зловживає своїми правами, порушує права та інтереси кредиторів, ігнорує вимоги суду, що призводить до затягування строку проведення ліквідаційної процедури, строк якої сплинув ще 13.12.2022.

Враховуючи, що арбітражним керуючим неналежно виконувались обов'язки ліквідатора банкрута, що потребує реагування з боку суду, а також з метою недопущення заподіяння шкоди кредиторам та банкруту, суд вважає за необхідне відсторонити арбітражного керуючого від обов'язків ліквідатора ТОВ "Еріда стандарт".

Аналогічна правова позиція викладена у справі щодо відсторонення арбітражного керуючого, у зв'язку із неналежним виконанням обов'язків ліквідатора у справі № 922/2654/21.

Виконання арбітражним керуючим, хоча і повільно, покладених на нього законом обов'язків у справі про банкрутство не є підставою для його відсторонення

Справа № 922/4095/23. Постановою Господарського суду Харківської області 06.02.2025, залишеною без змін постановою Східного апеляційного господарського суду від 08.04.2025, серед іншого, відмовлено АТ "Райффайзен Банк" у задоволенні заяви про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень розпорядника майна.

Надаючи оцінку повноті дій арбітражного керуючого під час процедури розпорядження майном, місцевий господарський суд погодився з АТ "Райффайзенбанк" щодо наявності недоліків під час проведення процедури, але за висновком суду такі недоліки не призвели до неможливості завершення процедури розпорядження майном та не є підставою для відсторонення арбітражного керуючого.

Апеляційний господарський суд, додатково, щодо доводів Банку про неповний пакет документів до інвентаризації боржника, додатково зауважив, що арбітражний керуючий надав до суду уточнення до інвентаризації, до яких додані додаткові документи. Надані документи, інвентаризаційні описи, звіт фінансово-економічної діяльності, установлені на підставі відповідей з установ та організацій обставини у сукупності дозволяють установити обставини неспроможності боржника задовольнити вимоги кредиторів інакше як через застосування процедури ліквідації. Відсутні підстави вважати, що боржник зможе відновити свою платоспроможність.

Процедура банкрутства розпочата під час триваючої агресії РФ проти України, проводиться в умовах військового стану, що безумовно впливає на строки проведення розпорядником майна відповідних дій. Крім того, у справі неодноразово оскаржувались процесуальні документи, що також впливає на строки процедури.

Доводи АТ "Райффайзенбанк" щодо підробки документів, на яких, крім іншого, ґрунтуються вимоги інших кредиторів у справі були предметом розгляду судами першої та апеляційної інстанції, визнані необґрунтованими та відхилені. Відповідні ухвали за результатами вимог кредиторів залишені без змін.

Апеляційний господарський суд відхилив доводи Банку про те, що арбітражний керуючий не провів оцінку майна, оскільки вартість майна зазначена в балансових відомостях боржника та зазначена розпорядником майна в інвентаризаційних відомостях. Крім того, відповідно до положень Кодексу України з процедур банкрутства продаж майна проводиться в процедурі ліквідації, а оцінка має строковий характер. Тому витратити кошти на оцінку майна в процедурі розпорядження майном є нераціональним, оскільки на момент продажу майна строк дії такої оцінки може сплинути.

На зборах кредиторів розглядався звіт розпорядника майна щодо дій, які проведені під час процедури, кредитори ухвалили рішення визнати роботу розпорядника майна задовільною та ухвалили рішення звернутись до суду з клопотанням перейти до ліквідаційної процедури. АТ "Райффайзенбанк" був повідомлений про дату зборів кредиторів, але не скористався своїм правом на участь у них, повідомлення іншим кредиторам про свої зауваження щодо роботи розпорядника майна та спільне обговорення на зборах цього питання та зауважень банку.

З огляду на викладене, апеляційний господарський суд визнав обґрунтованим висновок місцевого господарського суду про відсутність підстав, установлених КУзПБ, для задоволення заяви АТ "Райффайзенбанк" про відсторонення арбітражного керуючого від виконання обов'язків.

Постановою Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 08.07.2025 підтримано правову позицію судів першої та апеляційної інстанції.

Під час вирішення питання про відсторонення арбітражного керуючого господарський суд повинен оцінити не лише факт допущення порушень, а й їх характер, істотність та наслідки для прав кредиторів, боржника і досягнення цілей процедури банкрутства

Справа № 922/1792/24. Ухвалою Господарського суду Харківської області від 31.07.2025 суд відмовив у задоволенні заяви ТОВ «Інженерно-технологічний центр «Технополіс» про відсторонення арбітражного керуючого від виконання обов'язків розпорядника майна ТОВ «НПП Флайтех». Разом з тим суд звернув увагу арбітражного керуючого на необхідність неухильного дотримання вимог ч. 3 ст. 12 КУзПБ та попередив його про недопущення подібних помилок у подальшій діяльності.

Аналізуючи проведену розпорядником майна роботу, суд виявив відповідні недоліки у роботі арбітражного керуючого, а саме, проведена інвентаризація боржника від 24.09.2024, частково не відповідала вимогам Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, яке затверджено наказом № 879 від 02.09.2014 із змінами та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 30.10.2014 за № 1365/26142, про що було зазначено в ухвалі Господарського суду Харківської області від 15.07.2025.

В подальшому до суду від керівника ТОВ "НПП Флайтех" надійшли пояснення, в яких він зазначає, що під час проведення 24.09.2024 інвентаризації майна підприємства в одному з інвентаризаційних описів було допущено технічну помилку, яка сталася ненавмисно в процесі заповнення документа. У ході подальшої перевірки та опрацювання інвентаризаційних матеріалів зазначену помилку було виявлено суму 84964,06 та належним чином виправлено відповідно до встановленого порядку.

Розпорядником ТОВ "НПП Флайтех" разом із керівником боржника 25.07.2025 року проведено повторно інвентаризацію активів боржника, про що складені інвентаризаційні описи та акти інвентаризації.

Отже, наразі розпорядником майна було самостійно усунуті недоліки щодо актуальних даних інвентаризації майна боржника, в зв'язку з чим на думку суду виявлення судом помилки арбітражного керуючого під час виконання ним повноважень розпорядника майна фактично не призвели до порушення прав кредиторів та інтересів боржника.

Крім того, 25.07.2025 розпорядником майна було оновлено фінансовий аналіз боржника, відповідно до якого фінансові показники порівняно з попереднім аналізом не змінились

Щодо посилань ТОВ "ІТЦ "Технополіс" про те, що розпорядником майна не були проведені збори та комітет кредиторів, призначені на 17.04.2025, суд зазначив наступне.

Ухвалою господарського суду Харківської області від 01.04.2025 за результатами попереднього засідання ТОВ "НПП Флайтех" призначено проведення зборів кредиторів та комітету кредиторів на 17.04.2025. На виконання ухвали Господарського суду Харківської області від 01.04.2025 за результатами попереднього засідання, арбітражний керуючий відповідно до вимог до ч. 6 п. 3 ст. 48 КУЗПБ направив запит з проектом рішення із запропонованого питання (питань) від 16.04.2025. В подальшому, арбітражним керуючим було виявлено технічну опіску в кількості голосів кредиторів, а саме в кредиторських вимогах ФОП, у зв'язку з чим було повторно направлено виправлений запит № 1 з проектом рішення.

Таким чином, арбітражним керуючим було проведено усі дії щодо скликання/проведення зборів кредиторів ТОВ "НПП Флайтех" в рамках чинного Кодексу України з процедур банкрутства, втім кредитор ТОВ "ІТЦ "Технополіс" не скористався своїм правом на участь в них.

Крім того, господарський суд за клопотанням учасника справи, у разі невиконання або неналежного виконання обов'язків, покладених на арбітражного керуючого може відсторонити його від виконання повноважень. Разом із цим, питання про припинення повноважень арбітражного керуючого та про призначення іншого арбітражного керуючого відноситься у тому числі до компетенції комітету кредиторів.

З матеріалів справи вбачається, що зборами комітету кредиторів від 30.05.2025 було розглянуто заяву ТОВ "ІТЦ "Технополіс" про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень у справі та кредиторами у кількості 3994453,03 було прийнято рішення не підтримувати заяву про відсторонення арбітражного керуючого. Будь-яких зауважень, скарг від кредиторів на дії арбітражного керуючого до суду не надходили, звіти розпорядника майна затверджувались на зборах кредиторів.

Таким чином, аналізуючи проведену розпорядником майна роботу, оскільки розпорядником майна було своєчасно та самостійно виправлені помилки щодо проведеної інвентаризації ТОВ "НПП Флайтех", які не призвели до порушення прав кредиторів та боржника, а також оскільки інші викладені в заяві доводи не свідчать про незаконність дій розпорядника майна, суд не вбачає правових підстав для задоволення заяви про відсторонення арбітражного керуючого від обов'язків розпорядника майна ТОВ "НПП Флайтех" та відмовив в її задоволенні.

Разом із тим, суд звернув увагу розпорядника майна на те, що відповідно до ч.3 ст.12 КУЗПБ під час реалізації своїх прав та обов'язків арбітражний керуючий зобов'язаний діяти добросовісно, розсудливо та з метою, з якою ці права та обов'язки надано (покладено).

Факт здійснення ліквідатором необхідних дій, передбачених Кодексом України з процедур банкрутства з метою проведення ліквідаційної процедури банкрута, спрямованих на реальне отримання грошових коштів для наповнення ліквідаційної маси, свідчить про належне виконання арбітражним керуючим своїх обов'язків

У справі № 913/720/20 ухвалою Господарського суду Луганської області від 25.03.2025, зокрема, відсторонено арбітражного керуючого від виконання повноважень ліквідатора у справі про банкрутство ПАТ «Алчевський коксохімічний завод». Призначено ліквідатором банкрута іншу особу, на яку покладено обов'язки та повноваження по проведенню ліквідаційної процедури, встановлені Кодексом України з процедур банкрутства.

Зважаючи на невиконання вимог суду, нераціональне та нецільове використання грошових коштів боржника, що призвело до відсутності їх на ліквідаційному рахунку боржника, суд першої інстанції дійшов висновку про необхідність відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень ліквідатора у справі про банкрутство ПАТ "АКХЗ" на підставі п.п. 1-2 частини 4 ст. 28 КУЗПБ. Беручи до уваги, що кандидатура іншого арбітражного керуючого погоджена комітетом кредиторів і відповідає вимогам ст.

28 КУзПБ, суд дійшов висновку про призначення ліквідатором банкрута цього арбітражного керуючого, на якого слід покласти обов'язки та повноваження по проведенню ліквідаційної процедури, встановлені Кодексом України з процедур банкрутства. Суд зобов'язав ліквідатора ПАТ "АКХЗ" - арбітражного керуючого завершити процедуру ліквідації банкрута ПАТ "АКХЗ" та надати суду звіт ліквідатора, ліквідаційний баланс, реєстр вимог кредиторів, документи, що підтверджують проведення ліквідаційної процедури банкрута ПАТ "АКХЗ", вжити всі заходи щодо раціонального формування ліквідаційної маси боржника.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 10.06.2025 ухвалу місцевого господарського суду скасовано і ухвалено нове рішення, яким у задоволенні скарг Головного управління ДПС у Луганській області та Головного управління Пенсійного фонду України в Луганській на дії ліквідатора ПАТ "Алчевський коксохімічний завод" відмовлено.

Суд апеляційної інстанції визнав обґрунтованими доводи ліквідатора, що ним здійснювалися необхідні дії, які передбачені Кодексом України з процедур банкрутства з метою проведення ліквідаційної процедури банкрута, спрямовані на реальне отримання грошових коштів для наповнення ліквідаційної маси, та вважав передчасними висновки суду першої інстанції щодо нераціональності та нецільового використання ліквідатором - арбітражним керуючим грошових коштів боржника.

Дії ліквідатора відповідають положенням Кодексу України з процедур банкрутства, у тому числі щодо вчинення заходів, спрямованих на виявлення активів боржника, залучення спеціалістів відповідно до ст. 12 КУзПБ, здійснення витрат, пов'язаних з проведенням ліквідаційної процедури згідно з передбаченою ст. 61, 64 КУзПБ черговістю. Ліквідатор узгоджував свої дії щодо залучення спеціалістів з комітетом кредиторів, які визнають його дії задовільними.

Кодекс України з процедур банкрутства встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника - юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи. Під час проведення процедур банкрутства інтереси всіх кредиторів представляє комітет кредиторів, утворений відповідно до цього Кодексу.

За наявності згоди комітету кредиторів щодо залучення спеціалістів з метою вчинення усієї повноти дій з наповнення ліквідаційної маси банкрута та погашення вимог кредиторів, апеляційний господарський суд не вбачав підстав для відсторонення арбітражного керуючого.

У іншій справ № 917/948/21 ухвалою Господарського суду Полтавської області від 26.02.2026, серед іншого, відсторонено арбітражного керуючого від виконання повноважень ліквідатора ТОВ "Інвест Бізнес Капітал". Підставою для відсторонення арбітражного керуючого став висновок суду про неналежне виконання ним покладених на нього обов'язків ліквідатора.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 04.05.2026 ухвалу місцевого господарського суду скасовано в частині усунення арбітражного керуючого від виконання обов'язків ліквідатора ТОВ «Інвест Бізнес Капітал».

Суд апеляційної інстанції виходив з того, що згідно з приписами частини 5 ст. 61 КУзПБ ліквідатор зобов'язаний на вимогу господарського суду та державного органу з питань банкрутства надавати необхідні відомості щодо проведення ліквідаційної процедури.

З матеріалів справи убачається, що до 16.02.2026 суд не вимагав від ліквідатора надати йому відомості щодо проведення ліквідаційної процедури. На виконання ухвали Господарського суду Полтавської області від 16.02.2026 арбітражним керуючим було направлено звіти до господарського суду в яких відображено всю роботу ліквідатора. З тексту наданих звітів убачається, що починаючи з 2020 р ТОВ «Інвест Бізнес Капітал» не

працює та не проводить господарську діяльність. За місцем державної реєстрації підприємство - банкрут не знаходиться. Всі працівники звільнені, керівних органів немає.

Згідно з відповідями, які надійшли, зокрема, від Сервісного центру МВС України в Полтавській області та від Держпродспоживслужби, у боржника відсутні транспортні засоби, а також відсутні грошові кошти на розрахункових рахунках. Також ліквідатором була проведена інвентаризація та встановлено відсутність будь яких активів, грошових коштів на розрахункових рахунках.

Крім того, ліквідатором була здійснена перевірка фінансового стану боржника та встановлено, що виходячи з показників статистичних даних (на останню звітну дату) підприємство тривалий час не працює та нездатне задовольнити кредиторські вимоги, заборгованість по податках та обов'язкових платежах до бюджету.

Відповідно до пояснень, які було надано ліквідатором під час розгляду апеляційної скарги, за 2025 рік до нього, як ліквідатора «Інвест Бізнес Капітал» надійшло 5 пропозицій щодо можливого інвестування та відновлення платоспроможності боржника. Оскільки діяльність боржника пов'язана з розробленням та дослідженням свердловин для подальшого видобування природного газу, дії спрямовані на проведення процедури санації банкрута потребують додаткового часу. Жодних зауважень до роботи ліквідатора, а також скарг на дії ліквідатора з боку кредиторів по справі – ДП ПрАТ «НАК Надра України» «Західукргеологія» та ТОВ «Сервісна компанія «Газойл» матеріали справи не містять.

З огляду на наведене, висновок суду першої інстанції про наявність підстав для усунення арбітражного керуючого від виконання обов'язків ліквідатора ТОВ «Інвест Бізнес Капітал» у зв'язку з невиконанням останнім своїх обов'язків спростовується матеріалами справи.

Арбітражний керуючий, який висловив власне бажання на відсторонення від повноважень у справі про банкрутство (неплатоспроможність) у порядку, передбаченому КУзПБ, не повинен нести тягар наслідків неможливості призначення судом нового керуючого реалізацією

У справі № 922/4115/19 ухвалою Господарського суду Харківської області від 30.07.2024 задоволено заяву арбітражного керуючого про відсторонення від виконання повноважень керуючого реалізацією. Відсторонено арбітражного керуючого від виконання повноважень керуючого реалізацією ФО. Зобов'язано арбітражного керуючого виконувати повноваження керуючого реалізацією ФО до призначення судом нового керуючого реалізацією у передбаченому Кодексом України з процедур банкрутства порядку. Повторно зобов'язано арбітражного керуючого скликати й провести збори кредиторів, на яких визначити кандидатури арбітражного керуючого для призначення керуючим реалізацією ФО. Повторно запропоновано кредиторам надати суду пропозицію щодо кандидатури арбітражного керуючого для призначення керуючим реалізацією ФО. Постановлено звернутися до автоматизованої системи для визначення кандидатури арбітражного керуючого для призначення керуючим реалізацією ФО. Запропоновано визначеному шляхом автоматизованого відбору арбітражному керуючому протягом п'яти днів з моменту отримання даної ухвали подати заяву про участь у цій справі.

Приймаючи рішення про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень керуючого реалізацією, з посиланням на правовий висновок Верховного Суду, викладений у постанові від 16.04.2019 у справі №16/89, суд дійшов висновку про необхідність призначення іншої особи керуючим реалізацією, оскільки в протилежному випадку боржник залишається без особи, яка несе відповідальність за управління та розпорядження майном боржника. Зважаючи на те, що на момент винесення ухвали у суду була відсутня кандидатура арбітражного керуючого для призначення керуючим реалізацією ФО, суд вважав за необхідне зобов'язати арбітражного керуючого виконувати повноваження керуючого реалізацією ФО до призначення судом нового керуючого реалізацією у порядку, передбаченому Кодексом України з процедур банкрутства, а також

повторно зобов'язати арбітражного керуючого скликати й провести збори кредиторів, на яких визначити кандидатури арбітражного керуючого для призначення керуючим реалізацією ФО, повторно запропонувати кредиторам надати суду пропозицію щодо кандидатури арбітражного керуючого для призначення керуючим реалізацією ФО та звернутися до автоматизованої системи для визначення кандидатури арбітражного керуючого для призначення керуючим реалізацією ФО.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 13.02.2025 ухвалу місцевого господарського суду скасовано в частині зобов'язання арбітражного керуючого виконувати повноваження керуючого реалізацією ФО до призначення судом нового керуючого реалізацією у передбаченому Кодексом України з процедур банкрутства порядку та в частині повторного зобов'язання арбітражного керуючого скликати й провести збори кредиторів, на яких визначити кандидатури арбітражного керуючого для призначення керуючим реалізацією ФО. В решті ухвалу залишено без змін.

Суд апеляційної інстанції виходив з того, що відповідно до ч.1 ст. 28 КУЗПБ кандидатура арбітражного керуючого для виконання повноважень розпорядника майна або керуючого реструктуризацією визначається судом шляхом автоматизованого відбору із застосуванням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи з числа арбітражних керуючих, внесених до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України, за принципом випадкового вибору.

Крім того, відповідно до Положення про автоматизовану систему з відбору кандидатів на призначення арбітражного керуючого у справах про банкрутство, затвердженого Постановою пленуму Вищого господарського суду України від 14.07.2016 №8, автоматизована система з відбору кандидатів на призначення господарським судом арбітражного керуючого у справах про банкрутство - сукупність комп'ютерних програм, що забезпечують автоматичне визначення кандидатур арбітражних керуючих для призначення у справах про банкрутство за допомогою використання відповідних програмно-апаратних комплексів господарських судів, обіг інформації між господарськими судами, передачу інформації до центральних баз даних, захист на технологічних ланках від несанкціонованого доступу тощо. Автоматизована система є невід'ємною підсистемою автоматизованої системи документообігу суду, функціонування якої у господарських судах передбачено чинним законодавством (п.1.4. Положення).

Автоматизований відбір кандидатів на призначення арбітражних керуючих у справах про банкрутство здійснюється автоматизованою системою з дотриманням Закону та цього Положення у всіх випадках призначення вперше арбітражного керуючого та може за ініціативою суду застосовуватися у разі необхідності заміни арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) у справах про банкрутство (п.4.1. Положення). Електронний запит судді на автоматичне визначення кандидатури арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) здійснюється з урахуванням процедури провадження у справі про банкрутство та особливостей банкрутства окремих категорій боржників згідно з розділом VII Закону (п.4.4. Положення). Електронний запит судді є підставою для проведення автоматичного визначення кандидатури арбітражного керуючого (п.4.8. Положення). Господарський суд у випадку припинення повноважень попереднього арбітражного керуючого у справі про банкрутство (частина третя ст. 114 Закону) може здійснити запит до автоматизованої системи з метою надання кандидатури арбітражного керуючого для здійснення повноважень керуючого санацією чи ліквідатора та вирішення в судовому засіданні питання про призначення арбітражного керуючого з врахуванням обставин справи та вимог законодавства про банкрутство (п.4.12. Положення).

З урахуванням вищевикладеного, колегія суддів зазначила, що жодними нормативними положеннями не передбачено покладення на вже відстороненого арбітражного керуючого (керуючого реалізацією) обов'язків з виконання повноважень керуючого реалізацією до призначення судом нового.

Статтею 10 КУЗПБ визначено, що арбітражний керуючий є суб'єктом незалежної професійної діяльності. Арбітражний керуючий з моменту постановлення ухвали (постанови) про призначення його керуючим санацією або ліквідатором до моменту припинення здійснення ним повноважень прирівнюється до службової особи підприємства-боржника. Відповідно до ст. 61 КУЗПБ ліквідатор з дня свого призначення виконує повноваження керівника (органів управління) банкрута. Таким чином, необхідність покладення на усуненого ліквідатора обов'язків з виконання повноважень ліквідатора боржника-юридичної особи до призначення нового ліквідатора, обумовлено саме відсутністю органу управління та особи, яка несе відповідальність за збереження ліквідаційної маси боржника, тобто охорони майна. Водночас, вищевказані обставини для покладення на відстороненого арбітражного керуючого обов'язку з виконання повноважень керуючого реалізацією до призначення судом нового керуючого реалізацією у передбаченому Кодексом України з процедур банкрутства порядку відсутні.

З огляду на викладене, зобов'язання судом першої інстанції арбітражного керуючого виконувати повноваження керуючого реалізацією ФО до призначення судом нового керуючого реалізацією у передбаченому Кодексом України з процедур банкрутства порядку є необґрунтованим та не узгоджується із законодавчими приписами. З моменту відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень та постановлення ухвали про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень, такий арбітражний керуючий втрачає процесуальну дієздатність у межах наданих повноважень.

Звітування арбітражним керуючим про фінансовий стан боржника та хід провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)

Положеннями Кодексу України з процедур банкрутства передбачено обов'язок арбітражного керуючого подавати такі звіти:

- про нарахування та виплату грошової винагороди арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування його витрат на засіданнях зборів кредиторів (у справі про неплатоспроможність фізичної особи) чи комітету кредиторів (у справі про банкрутство юридичної особи), а в частині витрат, що стосуються заставного майна, - перед забезпеченим кредитором (ч. 6 ст. 30 КУЗПБ);
- надавати господарському суду та комітету кредиторів звіт про свою діяльність, а також здійснювати розкриття кредиторам інформації щодо фінансового стану боржника та ходу провадження у справі (ч. 3 ст. 44 КУЗПБ);
- звітувати перед комітетом кредиторів та судом про виконання плану санації (ч. 6 ст. 50 КУЗПБ);
- надавати звіт про свою діяльність, інформацію про фінансовий стан і майно боржника на день відкриття ліквідаційної процедури та під час проведення ліквідаційної процедури, про використання коштів боржника, а також іншу інформацію на вимогу комітету кредиторів (ч. 4 ст. 61 КУЗПБ);
- звітувати перед господарським судом та зборами кредиторів про результати продажу майна боржника протягом трьох робочих днів з дня такого продажу (ч. 2 ст. 114 КУЗПБ);
- направляти суду, кредиторам та боржнику звіт про результати перевірки декларації боржника (ч. 3 ст. 122 КУЗПБ).

Заперечуючи звіт ліквідатора та ліквідаційний баланс боржника з підстав неналежного виконання ліквідатором боржника своїх обов'язків у ліквідаційній процедурі та неповноти здійснених ним заходів у цій процедурі, кредитор або інша особа має довести, що ці порушення з боку ліквідатора мали місце та призвели до недотримання порядку здійснення ліквідаційної процедури, і тим самим вплинули на формування ліквідаційної маси і на задоволення вимог кредиторів

Справа № 922/318/15. Ухвалою Господарського суду Харківської області від 03.12.2024, залишеною без змін постановою Східного апеляційного господарського суду від 25.03.2025, затверджено звіт ліквідатора і ліквідаційний баланс; ліквідовано юридичну особу - ТОВ - фірма "Даніка"; визнано погашеними вимоги кредиторів, що не задоволені за недостатністю майна, та вимоги конкурсних кредиторів, які не були заявлені в установлений строк або відхилені господарським судом, а виконавчі документи за відповідними вимогами визнати такими, що не підлягають виконанню; визнано погашеними вимоги кредиторів; провадження у справі закрито.

Судові рішення мотивовані тим, що звіт ліквідатора та ліквідаційний баланс є підсумковими документами, які підтверджують належне проведення ліквідатором всіх необхідних заходів ліквідаційної процедури, вчинення адекватних дій щодо виявлення кредиторів та активів боржника, за результатами розгляду яких суд приймає ухвалу про ліквідацію боржника та закриття провадження у справі. Розгляд та затвердження ліквідаційного балансу судом є обов'язковим предметом судового засідання, за наслідком якого приймається рішення про ліквідацію (припинення) юридичної особи боржника. Ухвала суду про затвердження звіту ліквідатора і ліквідаційного балансу є за своєю правовою природою судовим рішенням, яке підсумовує хід ліквідаційної процедури, в якому необхідно повно відобразити обставини, що мають значення для даної справи.

Затверджуючи звіт ліквідатора, господарський суд повинен дати оцінку належності проведення ліквідатором всієї ліквідаційної процедури, дотримання ним черговості задоволення вимог кредиторів, відповідності законодавству про банкрутство всіх обов'язкових додатків до звіту ліквідатора, зокрема, оцінити повноту пошуку, виявлення майнових активів банкрута, для включення їх в ліквідаційну масу, дати оцінку діям ліквідатора щодо пошуку, виявлення та повернення майна банкрута, що знаходиться у третіх осіб, надати оцінку повноті реалізації ліквідатором активів боржника, а також з'ясувати чи здійснювались ліквідатором заходи для виявлення та повернення дебіторської заборгованості банкрута. Висновки суду про встановлені обставини і їх правові наслідки повинні бути вичерпними, відповідати дійсності та підтверджуватися достовірними доказами, дослідженими в судовому засіданні. Розглядаючи ліквідаційний баланс та звіт ліквідатора, в судовому засіданні господарський суд перевіряє обґрунтованість, правомірність та повноту дій ліквідатора, а також достовірність змісту ліквідаційного балансу (висновки викладені у постановках Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 08.08.2019 у справі № 922/2817/18, від 12.09.2019 у справі № 914/3812/15).

Затвердження звіту ліквідатора в порядку, передбаченому КУЗПБ є підставою для закриття судом провадження у справі про банкрутство (частина перша ст. 90 КУЗПБ). Зазначаючи про принцип безсумнівної повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі, Верховний Суд також звертав увагу на критерій обґрунтованості сумнівів щодо повноти дій ліквідатора, з урахуванням чого на кредитора або іншу особу, яка оспорує дотримання цього принципу, покладений обов'язок обґрунтовувати, що саме не вчинив ліквідатор і як це вплинуло на результат формування ліквідаційної маси (подібні за змістом висновки сформовані у постановках Верховного Суду від 06.06.2018 у справі № 904/4863/13, від 28.11.2019 у справі № 904/6144/16, від 02.09.2021 у справі № 910/3438/13, від 10.12.2020 у справі № 916/95/18, від 29.07.2021 у справі № 910/23011/16, від 23.09.2021 у справі № 5002-17/1718-2011, від 26.05.2022 у справі № 923/862/15, від 19.10.2022 у справі № 927/50/20).

Тому, заперечуючи звіт ліквідатора та ліквідаційний баланс боржника з підстав нена належного виконання ліквідатором боржника своїх обов'язків у ліквідаційній процедурі та неповноти здійснених ним заходів у цій процедурі, з урахуванням положень частини шостої ст. 61 КУЗПБ, ст. 13, 74 ГПК України, кредитор або інша особа має довести, що ці порушення з боку ліквідатора мали місце та призвели до недотримання порядку здійснення ліквідаційної процедури, і тим самим вплинули на формування ліквідаційної маси і на задоволення вимог кредиторів, відтак - на результати ліквідаційної процедури боржника, а подальше провадження у справі про банкрутство в контексті збільшення судових витрат у

справі та застосування додаткових інструментів задля задоволення вимог кредиторів є виправданим.

Натомість ліквідатор у звіті, в силу покладених на нього КУзПБ завдань у ліквідаційній процедурі, має довести, що його дії мали саме мету пошуку і виявлення майна банкрута. Під час ліквідаційної процедури, ліквідатор має здійснювати обґрунтовані і логічні дії, а також здійснювати запити до відповідних органів, з врахуванням минулої діяльності банкрута. При цьому, кількість запитів не є критерієм якості роботи ліквідатора. Таким критерієм є наповнення ліквідаційної маси (подібний висновок наведено у постанові Верховного Суду від 06.07.2023 у справі № 904/8846/21).

Суд апеляційної інстанції зазначив, що стверджувані заявником апеляційної скарги обставини щодо порушення порядку підготовки і проведення аукціону та умов продажу майна банкрута вже були предметом дослідження у справі №922/318/15(922/5488/23) за позовом ОСОБА_1 про визнання недійсними результатів повторного аукціону з продажу майна ТОВ - фірма "Даніка", а також договору купівлі-продажу майна підприємства-банкрута, укладеного за наслідками проведення цього аукціону.

Рішенням Господарського суду Харківської області від 04.04.2024 у справі №922/318/15 (922/5488/23), залишеним без змін постановою Східного апеляційного господарського суду від 24.09.2024, в частині заявлених позовних вимог до переможця торгів - ТОВ "Биттех" провадження закрито, оскільки юридичну особу ТОВ "Биттех" припинено 13.11.2019. У задоволенні позову відмовлено. Під час розгляду вказаної справи суди дійшли висновку про те, що організація та продаж майна боржника відбулась з дотриманням положень Закону про банкрутство.

Постановою Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 08.07.2025 підтримано позицію судів першої та апеляційної інстанції.

Одним з критеріїв добросовісності дій ліквідатора на стадії затвердження судом звіту ліквідатора є отримання арбітражним керуючим інформації стосовно майна банкрута з максимально актуалізованою інформацією відносно дати подання господарському суду на затвердження звіту ліквідатора

Ухвалою Господарського суду Донецької області 19.03.2025 у справі №45/146 затверджено звіт ліквідатора та ліквідаційний баланс ТОВ "РосУкрОйл"; ліквідовано ТОВ "РосУкрОйл"; закрито провадження у справі.

Суд першої інстанції дійшов висновку, що подані ліквідатором звіт ліквідатора та ліквідаційний баланс банкрута відображають неможливість погашення ТОВ "РосУкрОйл" кредиторської заборгованості. За підсумком ліквідаційної процедури судом першої інстанції встановлені обставини, пов'язані з вчиненням дій ліквідатора щодо виявлення активів банкрута, інвентаризацією майна. За висновком місцевого господарського суду, після вжитих ліквідатором заходів, нерухоме та рухоме майно відповідно до вимог Кодексу України з процедур банкрутства, яке є основним джерелом формування ліквідаційної маси та за рахунок якого можливо було би задовольнити кредиторські вимоги у повному обсязі, у підприємства-банкрута відсутнє.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 15.07.2025 ухвалу місцевого господарського суду скасовано; справу передано на розгляд Господарського суду Донецької області.

Суд апеляційної інстанції вважав передчасним висновок суду першої інстанції про наявність правових підстав для затвердження звіту ліквідатора та ліквідаційного балансу, ліквідацію боржника із наступними процесуальними наслідками, закриття провадження у справі, адже він не ґрунтується на належному виконанні вимог щодо оцінки наявних у справі доказів, всебічного, повного і об'єктивного розгляду в судовому процесі всіх обставин справи в їх сукупності, через неврахування судом усталеної правової позиції Верховного Суду щодо застосування принципів безсумнівності повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі та судового контролю у відносинах неплатоспроможності та банкрутства.

Суд апеляційної інстанції встановив, що 01.08.2018 між ТОВ "РосУкрОйл" в особі ліквідатора (замовник) та ТОВ "Бух Асистенс" (виконавець) укладено договір на виконання фінансового аналізу підприємства, відповідно до якого виконавець зобов'язується за завданням замовника виконати роботи по проведенню фінансового аналізу ТОВ "РосУкрОйл"; термін виконання робіт по договору становить 2 місяці з моменту підписання акту приймання - передачі документів; строк дії договору становить до 01.08.2020, а в частині виконання зобов'язань - до повного їх виконання. Відповідно до п. 3.1 договору виконавець зобов'язаний виконати фінансовий аналіз у відповідності до Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства затверджені наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 №14. Замовник зобов'язаний сприяти наданню вихідних даних (пункт 3.3 договору).

03.04.2020 ТОВ "Бух Асистенс" складено аналіз фінансово-господарського стану ТОВ "РосУкрОйл", з якого вбачається, що об'єктом проведення аналізу був фінансово-господарський стан, зокрема, фінансові, виробничі та інвестиційні аспекти його діяльності за період з 01.01.2010 по 31.12.2012. У розділі 3 здійснено аналіз наявності (відсутності) ознак дій з приховування чи доведення до банкрутства або фіктивного банкрутства підприємства та визначення ознак втрати або відновлення платоспроможності. Виконавцем за результатами проведеного аналізу не виявлено ознак наявності фіктивного банкрутства ТОВ "РосУкрОйл"; не виявлено ознак дій доведення до банкрутства; не виявлено ознак дій з приховування банкрутства товариства. У ході вивчення ознак фіктивного банкрутства та ознак доведення до банкрутства виконавцем заповнювався додаток 9, з якого вбачається, що предметом аналізу фінансово - господарського стану ТОВ "РосУкрОйл" була його діяльність у період з 01.01.2010 по 01.01.2013.

Суд апеляційної інстанції зазначив, що відповідно до п. 3.2 Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства передбачено, що визначення ознак дій з доведення до банкрутства здійснюється за період, що починається за три роки до дати порушення справи про банкрутство, у разі наявності ознак неправомірних дій відповідальних осіб боржника, що призвели до його стійкої фінансової неспроможності, у зв'язку з чим боржник був не в змозі задовольнити в повному обсязі вимоги кредиторів або сплатити обов'язкові платежі. У ході визначення ознак дій з доведення до банкрутства аналізується рівень забезпечення зобов'язань кредиторів за період проведення аналізу. Суд апеляційної інстанції врахував, що справу про банкрутство ТОВ «РосУкрОйл» порушено ухвалою суду від 24.03.2011, у зв'язку з чим дійшов висновку про те, що предметом аналізу мала бути діяльність ТОВ "РосУкрОйл", зокрема, й у 2009 році.

При цьому, ліквідатором за актом прийому-передачі від 01.03.2020 передано ТОВ "Бух Асистенс" для аналізу фінансовий звіт ТОВ "РосУкрОйл" станом на 31.12.2009. Проте, матеріали справи не містять вказаного звіту. Водночас, в аналізі фінансово-господарського стану ТОВ «РосУкрОйл» період його діяльності у 2009 році ТОВ "Бух Асистенс" не досліджувався.

Суд апеляційної інстанції також врахував те, що справу про банкрутство ТОВ "РосУкрОйл" порушено за заявою ПП "ТСМ-ГС 06" на підставі безспірних вимог у сумі 320000,00 грн, що підтверджуються рішенням суду від 02.02.2011. Зазначена заборгованість боржника виникла на підставі договору комісії, укладеного між ТОВ "РосУкрОйл" та ТОВ "Пелагос", яке відступило свої грошові вимоги до боржника на користь ПП "ТСМ-ГС 06". Суд зазначив, що заявник апеляційної скарги звернув увагу, що ТОВ "Пелагос" є пов'язаною особою стосовно боржника, оскільки є одним з його учасників.

За висновком суду апеляційної інстанції, станом на 10.02.2010 боржник вже перебував у скрутному фінансовому становищі, тому дослідження періоду, що передував виникненню такого фінансового стану (зокрема, за 2009 рік), має значення в контексті з'ясування

обставин можливого впливу дій відповідальних осіб боржника на погіршення його платоспроможності.

Апеляційний господарський суд встановив, що зі звіту арбітражного керуючого не вбачається, що ним проводився аналіз наявності або відсутності ознак доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій під час провадження у справі про банкрутство за результатом його проведення; відповідного висновку матеріали справи не містять.

Верховний Суд неодноразово зазначав про те, що саме детальний аналіз ліквідатором фінансового становища банкрута у поєднанні з дослідженням ним підстав виникнення заборгованості боржника перед кредиторами у справі про банкрутство, дозволить ліквідатору виявити наявність чи відсутність дій засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб, у тому числі керівника боржника щодо доведення до банкрутства юридичної особи (див. постанови Верховного Суду від 07.10.2021 у справі № 914/3812/15; від 20.04.2021 у справі № 920/799/17; від 29.09.2021 у справі № 904/7679/15; від 01.06.2021 у справі № 911/2243/18; від 25.11.2021 у справі № 33/30; від 17.11.2021 у справі № 911/1810/18 (911/3398/20); 17.01.2023 у справі №910/1864/18).

Таким чином, суд апеляційної інстанції поклав в основу своїх висновків не факт незвернення ліквідатора до суду із заявою про притягнення до субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями боржника (чи її відкликання), а відсутність у звіті ліквідатора даних про здійснений ним аналіз наявності або відсутності ознак доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій під час провадження у справі про банкрутство за результатом його проведення.

Постановою Касаційного господарського суду складі Верховного Суду від 02.10.2025 підтримано правову позицію суду апеляційної інстанції.

У випадку встановлення факту недотримання ліквідатором принципу безсумнівної повноти дій суди відмовляли у затвердженні його звіту

Справа № 922/2655/19. Ухвалою Господарського суду Харківської області від 09.09.2025, зокрема, затверджено звіт керуючого реалізацією ФОП. Ухвала місцевого господарського суду мотивована тим, що керуючим реалізацією здійснено всі заходи з проведення процедури погашення боргів боржника та надано документи, що свідчать про її завершення, а також відсутність у банкрута активів, які можливо включити до складу ліквідаційної маси боржника та направити на погашення кредиторської заборгованості, суд вважав за необхідне затвердити звіт керуючого реалізацією, завершити процедуру погашення боргів, звільнити боржника від боргів, крім боргів за вимогами, передбаченими частиною 2 ст. 134 КУЗП, та закрити провадження у справі.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 25.11.2025 ухвалу місцевого господарського суду скасовано, направлено справу до Господарського суду Харківської області для продовження розгляду.

Суд апеляційної інстанції встановив, що керуючий реалізацією майна боржника допустив неповноту у виконанні покладених на нього повноважень та обов'язків у цій справі, залишивши поза увагою обставини наявності у боржника корпоративних прав у ряді юридичних осіб, неодноразового повідомлення боржником наявності у нього готівкових коштів, що можуть бути спрямовані на погашення вимог кредиторів, а також, що на зборах кредиторів було прийнято рішення з'ясувати кількість членів родини боржника та їх майнового стану, що керуючим реалізацією взагалі було проігноровано, натомість, у звіті керуючим реалізацією було зазначено, що, на його думку, він вжив всіх заходів, спрямованих на виявлення та пошук майна боржника, зазначене суперечить приписам частини другої ст. 131 КУЗПБ щодо формування ліквідаційної маси боржника у справі про неплатоспроможність.

Постановою Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 10.03.2026 підтримано правову позицію суду апеляційної інстанції.

Суд касаційної інстанції виходив з того, що у судових процедурах неплатоспроможності фізичної особи скористатися правом на реабілітацію, зокрема у спосіб, що певною мірою утискає інтереси кредиторів, заслуговує лише сумлінний боржник, інше б суперечило принципу добросовісності, який ґрунтується на приписах ст. 3 та 13 Цивільного кодексу України, відповідно до яких дії учасників правовідносин мають бути добросовісними, тобто відповідати певному стандарту поведінки, що характеризується чесністю, відкритістю і повагою інтересів іншої сторони договору або відповідного правовідношення. Тому, при здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб, а також завдати шкоди довкіллю або культурній спадщині. Не допускаються дії особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах. У цьому колегія суддів звернулася до висновку Верховного Суду у подібних правовідносинах, що наведена в постанові від 15.02.2024 у справі 904/7413/21.

У зв'язку з цим Верховний Суд зазначив, що у спеціальних нормах КУзПБ законодавець закріпив передусім принцип добросовісної поведінки боржника - фізичної особи, за яким право на звільнення від боргів та відновлення платоспроможності у судових процедурах неплатоспроможності фізичної особи набуває лише добросовісний боржник, який не за своїм неправомірним умислом потрапив у стан неплатоспроможності, сумлінно виконує обов'язки боржника та не приховує обставин, що можуть вплинути на розгляд справи чи задоволення кредиторських вимог, при цьому демонструє дієве прагнення до компромісу з кредиторами щодо умов реструктуризації боргів та в межах об'єктивних можливостей вживає заходів до задоволення їх вимог. Саме такий боржник реалізує право ініціювати провадження у справі про власну неплатоспроможність не на шкоду кредиторам, а для досягнення легітимної мети цього провадження - соціальної реабілітації добросовісного боржника за спеціальною судовою процедурою шляхом реструктуризації заборгованості та/або звільнення від боргів задля відновлення його платоспроможності. У цих висновках Суд звернувся до правової позиції Верховного Суду, сформульованої в постанові від 27.02.2024 у справі № 910/4014/22.

Суть принципу безсумнівної повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі полягає в тому, що обов'язком ліквідатора є здійснення всієї повноти заходів спрямованих на виявлення та повернення в ліквідаційну (конкурсну) масу всього майна (майнові права, законні очікування) боржника

Ухвалою Господарського суду Донецької області від 06.03.2025 у справі № 905/667/21 відмовлено у затвердженні звіту ліквідатора - арбітражного керуючого та ліквідаційного балансу ТОВ "Герехт". Постановлено ліквідатору банкрута здійснити всю повноту дій, спрямованих на виявлення та повернення активів боржника, після чого подати до господарського суду звіт та ліквідаційний баланс з підтверджуючими документами з врахуванням встановлених Господарським судом Донецької області недоліків.

Суд першої інстанції виходив з того, що подані ліквідатором звіт ліквідатора та ліквідаційний баланс банкрута не відповідають дійсному майновому стану боржника, складені з порушенням вимог законодавства України, що позбавляє суд можливості затвердити вказані документи та ліквідувати підприємство боржника.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 30.04.2025 ухвалу місцевого господарського суду залишено без змін.

Апеляційний господарський суд зазначив, що подання звіту та ліквідаційного балансу здійснюється ліквідатором за результатом проведених дієвих заходів, які передбачені у ліквідаційній процедурі. Дії ліквідатора мають бути направлені на формування ліквідаційної маси та задоволення вимог кредиторів й ліквідатор зобов'язаний вжити всіх заходів, спрямованих на виявлення активів боржника, при цьому ні у кого не повинен виникати обґрунтований сумнів, щодо їх належного здійснення (принцип безсумнівної повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі). Схожі за змістом правові висновки неодноразово були зроблені Верховним Судом, в яких викладались критерії

належності проведення та повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство. Зокрема, в постановках: від 08.05.2018 у справі №904/5948/16, від 02.07.2019 у справі №5011-46/1733-2012, від 12.09.2019 у справі №914/3812/15, від 28.11.2019 у справі №18/1971/12, від 16.01.2020 у справі №910/11588/15, від 27.02.2020 у справі №910/21227/16, від 10.06.2020 у справі №910/12809/16, від 25.06.2020 у справі №44/484-б, від 17.09.2020 у справі №10-18/5218, від 12.11.2020 у справі №Б-24/39-09, від 10.12.2020 у справі №916/95/18.

Суть принципу безсумнівної повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі полягає в тому, що обов'язком ліквідатора є здійснення всієї повноти заходів, спрямованих на виявлення та повернення в ліквідаційну (конкурсну) масу всього майна (майнові права, законні очікування) боржника. При цьому ні в кого не повинен виникати обґрунтований сумнів щодо їх належного здійснення - принцип безсумнівної повноти дій ліквідатора у ліквідаційній процедурі.

Судами встановлено, що у цій справі ліквідатором не було зроблено дій для прискорення задоволення вимог кредиторів; жодного додаткового майнового активу боржника знайдено не було, про що вже було зазначено в постанові Східного апеляційного господарського суду від 18.10.2022, якою скасовано ухвалу Господарського суду Донецької області від 25.11.2021 про затвердження звіту ліквідатора, а також зазначалось в ухвалях Господарського суду Донецької області від 05.05.2023 про відмову в затвердженні звіту ліквідатора, від 28.12.2023 про відмову в затвердженні звіту ліквідатора.

У вказаних судових рішеннях судами зазначалося, що фінансова звітність боржника свідчить про наявність активів станом на 03.09.2020 у розмірі 391823,30 тис.грн, тобто у період за півроку до порушення у справі про банкрутство у боржника були активи, які станом на момент відкриття справи про банкрутство вже були відсутні, проте матеріали справи не містять відомостей щодо вчинених заходів по виявленню таких активів та правомірності їх відсутності.

Відповідно до п. 2.1 частини 2 розділу III Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджених Наказом Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006, оцінка змін фінансового стану підприємства здійснюється за попередні три календарні роки для формування загального уявлення та загальних тенденцій його розвитку. За результатами аналізу показників складається висновок про спрямованість змін та їх вплив на стан платоспроможності підприємства.

Факт наявності у боржника активів станом на 03.09.2020 у розмірі 391823,30 тис. грн, тобто у період за півроку до порушення у справі про банкрутство, та відсутність таких активів вже станом на момент відкриття справи про банкрутство, мав бути предметом дослідження для ліквідатора в період здійснення ним своїх повноважень у даній справі. Проте, до матеріалів звіту ліквідатора відомостей щодо вчинених заходів по виявленню активів та правомірності їх відсутності станом на дату відкриття провадження у справі про банкрутство ліквідатором не надано. Ліквідатор в наданому суду звіті від 05.07.2024 зазначив, що будь-яка документація від колишніх керівників ТОВ «Герехт» (ТОВ «Інпекс Газ») йому не передавалась. Відносно наявних у ТОВ «Герехт» (ТОВ «Інпекс Газ») станом на 03.09.2020 (у період за півроку до порушення у справі про банкрутство у боржника) активів у розмірі 391823,30 тис. грн, про які зазначалось Східним апеляційним господарським судом у постанові від 18.10.2022 та Господарським судом Донецької області в ухвалях від 05.05.2023, від 28.12.2023, ліквідатор посилався лише на пояснення колишнього керівника, який повідомив ліквідатору, що всі грошові кошти, зокрема кошти статутного капіталу, начебто, було витрачено товариством в межах здійснення підприємницької діяльності.

Колегія суддів погодила з висновком суду першої інстанції про те, що матеріали, які додані до звіту ліквідатора, не свідчать про достатні дії ліквідатора для з'ясування інформації про зміст фінансово-господарських операцій боржника у період здійснення діяльності під назвою ТОВ «Інпекс Газ», що на думку суду унеможливорює з'ясування

реальних обставин фінансової неспроможності боржника. Наведене, у свою чергу, унеможлиблює визначення підстав щодо притягнення посадових осіб товариства до субсидіарної відповідальності.

Враховуючи вище викладене, колегія суддів констатувала, що ліквідатором не виконано обов'язок здійснення всієї повноти заходів, спрямованих на виявлення активів боржника. Відтак, правомірним є висновок суду першої інстанції про те, що подані ліквідатором звіт ліквідатора та ліквідаційний баланс банкрута не відповідають дійсному майновому стану боржника, складені з порушенням вимог законодавства України, що позбавляє суд можливості затвердити вказані документи та ліквідувати підприємство боржника, тому суд відмовляє в затвердженні звіту ліквідатора та ліквідаційного балансу ТОВ «Герехт».

Основні аспекти, що унеможливлюють прийняття плану санації, включають невідповідність фінансових розрахунків, відсутність достовірної інформації про активи, необґрунтованість заявлених сум та невизначеність механізмів виконання плану

Ухвалою господарського суду Луганської області від 16.12.2024 у справі № 913/720/20, залишеною без змін постановою Східного апеляційного господарського суду від 05.03.2025, у задоволенні клопотання ліквідатора ПАТ «Алчевський коксохімічний завод» про затвердження плану санації ПАТ «Алчевський коксохімічний завод» та введення судової процедури санації відмовлено; зобов'язано ліквідатора ПАТ «АКХЗ»: надати суду до 27.12.2024 відомості з відповідними письмовими поясненнями та доказами щодо витрат грошових коштів з ліквідаційного рахунку боржника - виписку банку з ліквідаційного рахунку банкрута за період з 06.02.2024 по 16.12.2024 – до матеріалів справи; виконати вимоги суду, викладені в п. 4 ухвали від 06.02.2024 до 27.12.2024; надати докази погашення вимог кредиторів відповідно до реєстру вимог кредиторів у справі до 27.12.2024.

Судами, зокрема, встановлено, що план санації не містить даних про те, як і де боржник буде здійснювати господарську діяльність та з яких надходжень буде здійснюватися оплата внесків до Пенсійного Фонду України на виконання грошових зобов'язань боржника, як страхувальника, що виникли внаслідок заподіяння шкоди життю та здоров'ю застрахованим особам, та які слід сплатити для забезпечення страхових виплат і витрат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинили втрату працездатності. Така невизначеність може призвести до повторного банкрутства, але вже з повною відсутністю коштів у боржника. У плані також відсутні конкретні цілі, які мають бути досягнуті після санації. Крім того, відсутні розрахунки очікуваних доходів від господарської діяльності, за рахунок яких вищевказані платежі могли б бути сплачені.

Основні переваги плану санації базуються на автоматичній втраті права одного з кредиторів внаслідок зміни стадії процедури банкрутства боржника, а будь-яких дієвих заходів щодо відновлення його платоспроможності (зокрема, конкретних реальних інвестицій) цей план не містить.

У Плані санації прогнозується, що санаційні заходи дозволять поновити ліквідність й платоспроможність підприємства, ліквідувати всі види заборгованості, поліпшити структуру оборотного капіталу. Виконання плану санації дозволить ПАТ «АКХЗ» погасити вимоги кредиторів, відновити його платоспроможність, поліпшити фінансовий стан. Разом з тим, з матеріалів справи слідує, що основні виробничі потужності ПАТ «АКХЗ» знаходяться на тимчасово окупованій території України. На даний час дата звільнення цієї території залишається невизначеною, однак виконання плану санації встановлено до 31.12.2025 року. Крім того, ліквідатором за весь час процедури ліквідації не вчинювалось жодних дій, спрямованих на реалізацію дебіторської заборгованості. Чому це саме слід робити в процедурі санації та ще й на таких невігідних умовах, ані ліквідатором, ані кредиторами не вказано.

Щодо зазначення в плані санаційних заходів, що не пов'язані з відновленням доступу до майна боржника на окупованій території, а саме - пошук та продаж майна на підконтрольній державі Україна території, стягнення дебіторської заборгованості, то господарський суд першої інстанції обґрунтовано вказав на те, що зазначені заходи носять тимчасовий характер звільнення від боргів та не сприяють повноцінному відновленню роботи товариства. Всі вказані дії може здійснювати ліквідатор і на стадії ліквідації, при цьому з певними гарантіями сплати працівникам, що отримали інвалідність, відповідних виплат та, що з огляду на вказані критичні недоліки, затвердження цього плану санації виглядає неможливим.

Основні аспекти, що унеможливають прийняття плану санації, включають невідповідність фінансових розрахунків, відсутність достовірної інформації про активи, необґрунтованість заявлених сум та невизначеність механізмів виконання плану. Відсутність стратегії розвитку після відновлення платоспроможності та ігнорування соціальних зобов'язань ставлять під загрозу не лише реалізацію плану, але й подальше функціонування підприємства.

За змістом абзацу 2 частини першої ст. 50 КУЗПБ під санацією розуміється система заходів, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямованих на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом реструктуризації підприємства, боргів і активів та/або зміни організаційно-правової та виробничої структури боржника. Тобто, у санації не має єдиної мети - погашення вимог кредиторів, а ще є важлива складова - оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, чого наданий на затвердження суду план санації не містить.

Таким чином, наданий План санації не відповідає вимогам ст. 50, 51 КУЗПБ через відсутність реальних та досяжних заходів відновлення платоспроможності боржника та погашення вимог всіх кредиторів.

З огляду на викладені обставини, суди дійшли висновку про відмову у задоволенні клопотання ліквідатора ПАТ "Алчевський коксохімічний завод" про затвердження плану санації та введення судової процедури санації у справі.

Обов'язок розпорядника майна щодо аналізу фінансового стану боржника не обмежується формальним поданням звіту, а передбачає належне документальне підтвердження висновків про неможливість відновлення платоспроможності та вичерпність заходів зі збереження і повернення активів боржника

Справа № 922/2640/23. Ухвалою Господарського суду від 03.07.2025 відмовлено у задоволенні клопотання розпорядника майна про визнання ТОВ «Рефілл» банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури. Розпорядника майна повторно зобов'язано скликати збори кредиторів, провести належний аналіз фінансового стану боржника з урахуванням усіх майнових активів та можливості їх реалізації, надати суду належно обґрунтований звіт про результати процедури розпорядження майном, після чого кредитори мають повторно визначитися щодо подальшої судової процедури. Строк процедури розпорядження майном було продовжено, а арбітражного керуючого попереджено про необхідність належного виконання обов'язків, визначених Кодексом України з процедур банкрутства.

Місцевий господарський суд виходив з того, що наявність рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України (МКАС при ТППУ) є підтвердженням існування зобов'язання (дебіторської заборгованості у ТОВ "Рефілл"). Той факт, що рішення суду, ще не легалізоване в Україні, не робить дебіторську заборгованість SANDERLIN LIMITED перед боржником ТОВ "Рефілл" на вищевказану суму безнадійною.

У бухгалтерському обліку безнадійною заборгованістю вважають поточну дебіторську заборгованість, щодо якої є впевненість у її неповерненні боржником або за якою минув строк позовної давності. Упевненість у неповерненні дебіторської заборгованості ґрунтується на таких обставинах, з яких однозначно (тобто на 100 %) можна

говорити про те, що її не буде погашено. Дата винесення рішення МКАС при ТППУ щодо дебіторської заборгованості SANDERLIN LIMITED - 26.12.2022, що не перевищує строку позовної давності для легалізації рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України в Україні (3 роки) та на Кіпрі (6-10 років).

Таким чином, можна зробити висновок, що зобов'язання SANDERLIN LIMITED з погашення заборгованості перед ТОВ "РЕФІЛЛ" не припинене і не спростоване, тому що немає рішень суду, якими б було скасовано арбітражне рішення чи визнано борг недійсним. Заборгованість залишається дійсною та чинною, поки не буде погашена або не визнається судом припиненою. Отже, дебіторська заборгованість SANDERLIN LIMITED перед ТОВ "РЕФІЛЛ" не відповідає критеріям безнадійної заборгованості, з огляду на що розпоряднику майна чи керівнику боржника необхідно вжити всіх заходів щодо її стягнення для задоволення вимог кредиторів.

З урахуванням викладеного суд дійшов висновку, що розпорядник майна арбітражний керуючий не вжив жодних заходів, направлених на стягнення дебіторської заборгованості з SANDERLIN LIMITED, розмір якої у декілька разів перевищує розмір усієї кредиторської заборгованості ТОВ "Рефілл" та за рахунок стягнення якої боржник реально може відновити свою платоспроможність та задовольнити вимог кредиторів, визнаних судом.

Крім того, розпорядник майна зазначив, що перехід до процедури санації є недоцільним, з огляду на те, що діяльність боржником не здійснюється вже досить тривалий час, а процедура санації лише збільшить податкові зобов'язання.

Відповідно до ч.1 ст.74 ГПК України кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень. Проте, ні розпорядником, ні комітетом кредиторів не було надано підтверджуючих доказів щодо недоцільності застосування до боржника процедури санації, не представлено детального порівняльного та дійового аналізу двох судових процедур (санація або ліквідація), які можливо застосувати до ТОВ "Рефілл", одна із яких безапелляційно та документально засвідчувало доцільність застосування до боржника саме судової процедури ліквідації, а ні санації.

11.03.2025 до суду від голови комітету кредиторів АТ "Укртатнафта" надходила заява про затвердження плану санації та введення процедури санації щодо боржника ТОВ "Рефілл". Подана заява обґрунтована тим, що 18.02. 2025 були проведені збори кредиторів, на яких були присутні представники кредиторів АТ "Укртатнафта" та ТОВ "ЮБК ПЛЮС". Вказаними кредиторами на зборах одноголосно прийнято рішення про схвалення плану санації ТОВ "РЕФІЛЛ", розроблений арбітражним керуючим та про звернення до суду з клопотанням про його введення процедури санації.

План санації передбачав задоволення вимог кредиторів за рахунок :

- наявних коштів на рахунках підприємства у фінансових установах (2781065,26 грн, згідно з банківськими виписками на 09.12.2024);
- дебіторської заборгованості шляхом продажу на аукціоні права вимоги або стягнення в судовому порядку. Первісна вартість згідно договорів та рішення третейського суду 551400092,40 грн.;
- стягнення заборгованості з керівника та учасника ТОВ "РЕФІЛЛ", який відповідно до закону несе з боржником субсидіарну та солідарну відповідальність.

Отже, як встановив суд, ні розпорядник майна, ні збори кредиторів не надали суду достатнього документального підтвердження, яке засвідчує безнадійність дебіторської заборгованості боржникам та недостатність майнових активів боржника для задоволення вимог всіх конкурсних кредиторів, що були визнані судом.

Відповідно до листів АТ "Ощадбанк" від 24.09.2024 залишок коштів на р/р боржника ТОВ "Рефілл" складає 2218,00 грн, АК Банк "Південий" від 16.06.2025 залишок коштів на р/р ТОВ "Рефілл" складає 2746640,17 грн. Хоча вказана інформація, була доведена розпорядником майна до зборів кредиторів, проте в цьому протоколі зборів кредиторів відсутні будь-які посилання про наявність у боржника ТОВ "Рефілл" сукупної суми майнових активів з урахуванням сум дебіторської заборгованості та наявності грошових коштів на р/р боржника.

Суд зауважив, що статус арбітражного керуючого характеризується не лише сукупністю прав та обов'язків останнього, а й ефективністю його діяльності на посаді розпорядника майна з метою виконання законодавчо-встановленої мети процедури розпорядження боржника направленої на відновлення платоспроможності боржника та подальшого задоволення вимог кредиторів. Отже, розпорядник майна не довів суду недостатність або відсутність активів у боржника (дебіторської заборгованості), а здійснений арбітражним керуючим аналіз фінансового стану ТОВ "Рефілл" було виконано формально, оскільки він не був співставлений розпорядником майна з реальним майновим становищем боржника ТОВ "Рефілл".

Нарахування та виплата грошової винагороди арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування його витрат

Згідно з ч. 4 ст. 30 КУЗПБ витрати арбітражного керуючого, пов'язані з виконанням ним повноважень у справі, відшкодовуються в порядку, передбаченому цим Кодексом.

Суд не пов'язаний лише з рішенням комітету кредиторів, а тому у разі неприйняття комітетом кредиторів рішення щодо погодження (схвалення) звіту про нарахування та виплату грошової винагороди арбітражного керуючого це не позбавляє господарський суд права розглянути його самостійно

Ухвалою господарського суду Полтавської області від 23.01.2025 у справі № 917/1641/23, серед іншого, затверджено звіт арбітражного керуючого про нарахування і виплату основної грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат у загальному розмірі 169672,70 грн за виконання повноважень у справі про банкрутство ТОВ «Продтрейдцентр».

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 19.05.2025 ухвалу місцевого господарського суду залишено без змін.

Суд апеляційної інстанції виходив з того, що згідно з ч. 6 ст. 30 КУЗПБ арбітражний керуючий не менше одного разу на два місяці звітує про нарахування та виплату грошової винагороди арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування його витрат на засіданнях зборів кредиторів (у справі про неплатоспроможність фізичної особи) чи комітету кредиторів (у справі про банкрутство юридичної особи), а в частині витрат, що стосуються заставного майна, - перед забезпеченим кредитором. Звіт арбітражного керуючого про нарахування і виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат має бути схвалений зборами кредиторів (у справі про неплатоспроможність фізичної особи) чи комітетом кредиторів (у справі про банкрутство юридичної особи), а в частині витрат, що стосуються заставного майна, - забезпеченим кредитором. Звіт про нарахування та виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат за підсумками процедур розпорядження майном, санації, ліквідації, погашення боргів боржника подається арбітражним керуючим до господарського суду за п'ять днів до закінчення відповідної процедури, розглядається судом та затверджується ухвалою, що може бути оскаржена у встановленому порядку.

Як встановлено судом першої інстанції, 08.08.2024 відбулися збори комітету кредиторів у справі про банкрутство ТОВ "Продтрейдцентр", на порядок денний яких було винесено розгляд, зокрема, питання про схвалення звіту ліквідатора, звіту арбітражного керуючого про нарахування та виплати грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат та ліквідаційного балансу ТОВ "Продтрейдцентр" у справі.

З тексту протоколу убачається, що на засіданні комітету кредиторів за результатами розгляду Звіту арбітражного керуючого про нарахування та виплати грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат єдиний кредитор у справі - Головне управління ДПС у Полтавській області утримався від схвалення зазначеного звіту. При цьому, представник

Головного управління ДПС у Полтавській області на засіданні зазначив, що в кошторисі Головного управління ДПС у Полтавській області на 2024 рік відсутня стаття витрат для виплати винагороди арбітражним керуючим у справах про банкрутство.

З системного аналізу норм чинного законодавства про банкрутство убачається, що суд при прийнятті рішень не пов'язаний лише з рішенням комітету кредиторів, а тому у разі неприйняття комітетом кредиторів рішення щодо погодження (схвалення) звіту про нарахування та виплату грошової винагороди арбітражного керуючого це не позбавляє господарський суд права розглянути його самостійно.

Звіт арбітражного керуючого про нарахування і виплату основної грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат у справі свідчить, що арбітражним керуючим станом на дату складання звіту нарахована основна грошова винагорода арбітражного керуючого з розрахунку трьох розмірів мінімальної заробітної плати за кожен місяць виконання ним повноважень розпорядника майна ТОВ "Продтрейдцентр" за період з 21.09.2023 по 25.03.2024 у розмірі 126777,42 грн. На момент звернення до суду з цим клопотанням розпоряднику майна виплачено з депозитного рахунку Господарського суду Полтавської області винагороду в розмірі 60300,00 грн. Загальна сума невикраченої основної грошової винагороди арбітражного керуючого за виконання повноважень розпорядника майна становить 66477,42 грн та 2182,70 грн витрат арбітражного керуючого, пов'язаних з відправкою поштової кореспонденції та витратами на пальне.

Згідно з поданим Звітом нарахування в ліквідаційній процедурі становлять: грошова винагорода арбітражного керуючого за виконання повноважень ліквідатора боржника за період з 26.03.2024 по 31.07.2024 - 100122,58 грн, витрати арбітражного керуючого, пов'язані з відправкою поштової кореспонденції та сплатою комісії РКО при закритті рахунку за період з 26.03.2024 по 31.07.2024 - 890,00 грн. Судом першої інстанції було перевірено розрахунок, здійснений арбітражним керуючим у Звіті про нарахування та виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат та встановлено його правильність і відповідність нормам законодавства про банкрутство. Під час апеляційного провадження кредитором не спростовано висновку суду з цього питання.

З огляду на наведене, клопотання арбітражного керуючого в частині затвердження Звіту арбітражного керуючого про нарахування і виплату основної грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат у справі про банкрутство ТОВ "Продтрейдцентр" обґрунтовано задоволено місцевим господарським судом.

Кодекс України з процедур банкрутства не містить положень про обов'язкове схвалення комітетом/зборами кредиторів звіту ліквідатора про нарахування та виплату грошової винагороди

Справа № 905/1224/17. Ухвалою Господарського суду Донецької області від 14.05.2025, залишеною без змін постановою Східного апеляційного господарського суду від 03.07.2025, затверджено звіт ліквідатора - арбітражного керуючого про нарахування та виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат за період виконання повноважень ліквідатора ТОВ «Хлібсервіс» з 21.11.2023 по 04.04.2025 у загальній сумі 381900,00 грн.

Під час розгляду справи судами встановлено і це підтверджено матеріалами справи, що питання про схвалення звіту ліквідатора за виконання повноважень ліквідатора у справі про банкрутство ТОВ «Хлібсервіс» виносилось ліквідатором на розгляд комітету кредиторів. Так, рішенням зборів комітету кредиторів, оформленим протоколом №2 від 04.04.2025 засідання комітету кредиторів, погоджено звіт арбітражного керуючого про нарахування і виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат за час виконання повноважень ліквідатора ТОВ «Хлібсервіс» за період: з 21.11.2023 по 04.04.2025 у розмірі 381900,00 грн основна грошова винагорода ліквідатора з мінімального розрахунку, встановленого Кодексом України з процедур банкрутства. Також згідно з другим питанням порядку денного зборів схвалено звіт ліквідатора ТОВ «Хлібсервіс» у справі та погоджено дії арбітражного керуючого щодо подання до Господарського суду

Донецької області звіту ліквідатора та ліквідаційного балансу ТОВ «Хлібсервіс», а також клопотання про їх затвердження та закриття провадження у справі про банкрутство.

Неприйняття зборами кредиторів (комітетом кредиторів) рішення щодо схвалення або погодження звітів арбітражного керуючого не позбавляє господарський суд права розглянути їх самостійно (постанови Верховного Суду від 24.07.2018 у справі №5019/2862/11, від 04.06.2019 у справі №Б-24/172-09). Кодекс України з процедур банкрутства не містить положень про обов'язкове схвалення комітетом/зборами кредиторів звіту ліквідатора та ліквідаційного балансу (постанова Верховного Суду від 20.05.2020 у справі №923/1418/15). Отже, неприйняття зборами кредиторів (комітетом кредиторів) рішення щодо схвалення або погодження звітів арбітражного керуючого не позбавляє господарський суд права розглянути їх самостійно.

З матеріалів справи убачається, що ліквідатор виконував обов'язки, покладені на нього Кодексом України з процедур банкрутства, у тому числі здійснював заходи, спрямовані на наповнення ліквідаційної маси, скликав та проводив збори комітету кредиторів, вчиняв інші дії, спрямовані на виконання своїх обов'язків, та з метою досягнення мети ліквідаційної процедури. Обов'язок подання до господарського суду звіту арбітражного керуючого про нараховану грошову винагороду за підсумками відповідної судової процедури передбачений положеннями ст. 30 Кодексу України з процедур банкрутства. Однак вказана норма встановлює лише відповідний обов'язок арбітражного керуючого щодо подання звіту на затвердження суду та не забороняє арбітражному керуючому заявляти до стягнення ті суми коштів, які він нарахував, з одночасним покладенням обов'язку сплати цих коштів, зокрема, на кредиторів боржника. Кредитори за умови непогодження з роботою ліквідатора, з належним виконанням покладених на нього функцій, вправі подати до суду скарги на його дії або бездіяльність, ставити питання про відсторонення його від виконання повноважень.

В обґрунтування своїх доводів Банк зазначав, що звіти ліквідатора про здійснення ліквідаційної процедури не відображають даних про вчинені ліквідатором заходи щоденно. Зокрема, звіт про здійснення ліквідаційної процедури не відображає даних про фактично вчинені ліквідатором заходи у період з 14.04.2024 по 10.02.2025, а у деякі місяці у зазначений період ліквідатор вчиняв лише одну дію на місяць. Дії, які проводились у процедурі банкрутства стосувалися направлення запитів та передачі на торги частки у статутному капіталі інших юридичних осіб. Такі дії вчинялися ліквідатором протягом декількох місяців, тоді як ліквідаційна процедура за звітний період тривала більше 1,5 років. Протягом ліквідаційної процедури за виключенням періоду вчинення ліквідатором дій по реалізації вищезазначеного активу боржника, жодні фактичні дій в ліквідаційній процедурі не здійснювалися (крім направлення декількох запитів на адресу кредиторів). Інформацію про проведені дії в розрізі дат не наведено, тому відсутні підстави для затвердження звіту про нарахування та виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат та як наслідок пропорційного стягнення з кредиторів зазначених сум за період з 21.11.2023 по 04.04.2025 у повному обсязі.

Наведені твердження АТ «Міжнародний резервний банк» свідчать про незгоду з діями ліквідатора боржника під час проведення ліквідаційної процедури, водночас, як свідчать матеріали справи, за час ліквідаційної процедури дії чи бездіяльність ліквідатора боржника, арбітражного керуючого кредиторами, у тому числі і заявником апеляційної скарги, не оскаржувалися, жодних заперечень чи зауважень про його діяльність від кредиторів не надходило.

Також суд апеляційної інстанції відхилив аргументи Банку про відсутність підстав для задоволення вимог ліквідатора щодо пропорційного стягнення з кредиторів зазначених сум за період з 21.11.2023 по 04.04.2025 у повному обсязі через недоведення ліквідатором у розрізі дат, вчинених ним окремих дій у ліквідаційній процедурі боржника, оскільки положення ст. 30 КУзПБ імперативно закріплюють щомісячний характер нарахування основної грошової винагороди за весь період виконання арбітражним керуючим відповідних повноважень з оплатою цієї винагороди у межах розміру, встановленого

законом. Таким чином, факту невиконання чи неналежного виконання ліквідатором своїх прямих обов'язків, встановлених Кодексом України з процедур банкрутства, протягом розгляду справи, як господарським судом, так і судом апеляційної інстанції, не встановлено.

Ініціюючи провадження у справі про банкрутство, кредитори, як споживачі послуг арбітражного керуючого, які очікують на результат його діяльності, мають усвідомлювати, що, надавши на свій ризик згоду на участь у справі про банкрутство, однак не знайшовши майна, як джерела своїх доходів і покриття видатків, арбітражний керуючий правомірно очікує покриття забезпечення процедури, яке у такому випадку лягає тягарем на кредиторів (кредитора) неплатоспроможного боржника. Керуючись принципом пропорційності голосів кредиторів кількості їх грошових вимог, господарський суд вправі застосувати такий принцип пропорційності до розподілу між кредиторами витрат, пов'язаних з проведенням ліквідаційної процедури, зокрема, витрат на оплату праці арбітражного керуючого. Крім цього, отримання оплати за виконання повноважень є гарантією незалежності арбітражного керуючого під час провадження діяльності у справі про банкрутство.

Перевіривши розрахунок грошової винагороди ліквідатора за період з 21.11.2023 по 04.04.2025 у загальній сумі 381900,00 грн, суди дійшли висновку, що він є правильним та відповідає приписам Кодексу України з процедур банкрутства та це є підставою для затвердження звіту про нарахування та виплату основної грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат за період виконання повноважень ліквідатора ТОВ «Хлібсервіс» за спірний період у вказаному розмірі.

Факт схвалення комітетом кредиторів боржника звіту ліквідатора боржника про проведену роботу та кошторису витрат арбітражного керуючого - ліквідатора боржника не є вирішальним та таким, що має суттєве значення при вирішенні відповідного питання судом, оскільки розгляд звіту арбітражного керуючого є прерогативою саме господарського суду

Ухвалою Господарського суду Полтавської області від 16.10.2025 у справі № 8/570, зокрема, клопотання ліквідатора у частині затвердження звіту про нарахування грошової винагороди та грошових витрат арбітражному керуючому станом на 15.10.2025 задоволено частково. Затверджено звіт про нарахування грошової винагороди та грошових витрат арбітражного керуючого у сумі 288000,00 грн.

Постановляючи ухвалу в цій частині, місцевий господарський суд зазначив, що арбітражним керуючим надано для затвердження звіт про нарахування грошової винагороди та понесених витрат за період: з 09.10.2008 по 26.10.2015 та з 02.06.2020 по 16.10.2025 майже за весь період виконання ним повноважень ліквідатора Державної Галещинської біологічної фабрики у загальному розмірі 1508521,66 грн. У свою чергу, зазначений звіт є додатком до протоколу комітету кредиторів від 16.10.2025, доказів проведення зборів комітету кредиторів боржника і відповідного розгляду зазначеного звіту ліквідатором не надано. Господарський суд виходив з того, що суд при прийнятті рішень не пов'язаний лише з рішенням комітету кредиторів, у разі неприйняття комітетом кредиторів рішення щодо погодження (схвалення) звіту про нарахування та виплату грошової винагороди арбітражного керуючого це не позбавляє господарський суд права розглянути його самостійно. Судом першої інстанції встановлено, що ліквідатором включені понесені ним додаткові витрати (на відрядження, бензин, поштові витрати, канцелярські товари, телефонні розмови) у сумі 36004,51 грн, проте доказів, які б підтверджували понесені арбітражним керуючим витрати, до звіту не додано. У судовому засіданні у суді першої інстанції арбітражний керуючий відмовився від визнання зазначених додаткових витрат та наполягав на визнанні грошової винагороди. Крім того, господарським судом встановлено, що сам звіт містить неточності у сумах, зазначених у тексті звіту та його прохальній частині. Ураховуючи відсутність доказів розгляду зазначеного звіту на комітеті кредиторів, відсутність у матеріалах справи звітів щодо проведеної арбітражним керуючим роботи у період виконання повноважень ліквідатора банкрута та відповідного їх затвердження

комітетом кредиторів, неточності у сумах, зазначених у тексті звіту та його прохальній частині, господарський суд зазначив, що позбавлений можливості встановити правильність і відповідність нарахування грошової винагороди за період з 09.10.2008 по 26.10.2015 та 02.06.2020 по 16.10.2025. Разом з цим, господарським судом ураховано положення ст.43 Конституції України, згідно з якими чітко визначено, що кожен має право на заробітну плату. Арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор, керуючий реструктуризацією, керуючий реалізацією) виконує повноваження за грошову винагороду. Ураховуючи викладене, господарський суд затвердив звіт про нарахування грошової винагороди за виконання арбітражним керуючим повноважень ліквідатора Державної Галещинської біологічної фабрики за останні 12 місяців на загальну суму 288000,00 грн, у решті сум звіт про нарахування грошової винагороди та грошових витрат арбітражного керуючого не підлягає задоволенню.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 15.01.2026 ухвалу місцевого господарського суду в цій частині залишено без змін.

Суд апеляційної інстанції, дослідивши матеріали справи та проаналізувавши фактично проведену ліквідатором боржника роботу, зазначив, що у порушення вимог положень Кодексу України з процедур банкрутства та вимог ухвал Господарського суду Полтавської області, арбітражний керуючий не надав доказів того, що у період з 09.10.2008 по 26.10.2015 та 02.06.2020 по 16.10.2025 не менше одного разу на два місяці він звітував про нарахування та виплату грошової винагороди арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування його витрат на засіданнях комітету кредиторів, а також не надав доказів того, що не менш як один раз на місяць він подавав комітету кредиторів звіт про свою діяльність, інформацію про фінансовий стан і майно боржника під час проведення ліквідаційної процедури, про використання коштів боржника, а також іншу інформацію. Протоколів зборів комітету кредиторів боржника від 26.10.2015 та від 16.09.2022, на які посилався арбітражний керуючий, матеріали справи не містять.

Щодо протоколу зборів комітету кредиторів боржника від 15.08.2024 (справа №8/570 (917/2104/24)), де, як стверджує арбітражний керуючий, комітетом кредиторів боржника визнано роботу ліквідатора, колегія суддів зазначила таке.

На порядок денний зборів від 15.08.2024 першим питанням виносилось: 1. Звіт про проведену роботу ліквідатора Державної Галещинської біологічної фабрики, натомість у тексті протоколу зазначено, що комітет кредиторів, заслухавши звіт про проведену роботу ліквідатора боржника, схвалив звіт про проведену роботу ліквідатора боржника станом на 15.08.2024, кошторис витрат арбітражного керуючого - ліквідатора боржника прийнято до відома. Також на порядку денному був розгляд скарги голови Козельщинської ОТГ, за результатом розгляду якої комітет кредиторів вирішив: пропозицію щодо усунення з посади ліквідатора ДП «Галещинська біофабрика» арбітражного керуючого відхилено, роботу ліквідатора боржника визнано задовільною. До вказаного протоколу зборів комітету кредиторів надано звіт про проведену роботу ліквідатора боржника за період з 02.06.2020 по 15.08.2024 у ході ліквідаційної процедури підприємства - банкрута, однак доказів на підтвердження дій, які, як зазначає ліквідатор, вчинялись ним в ході ліквідаційної процедури, матеріали справи не містять.

Нормою частини 6 ст.30 КУзПБ передбачено схвалення комітетом кредиторів (у справі про банкрутство юридичної особи) звіту арбітражного керуючого про нарахування і виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат, однак саме лише схвалення комітетом кредиторів такого звіту не є безумовною підставою для подальшого затвердження судом такого звіту, оскільки дії суду законодавство про банкрутство пов'язує не з наявністю або відсутністю схваленого звіту, а з тим, яких висновків дійде суд за результатом його розгляду. Наявність різного роду схвалень та погоджень (плану санації, звіту ліквідатора тощо) є лише додатковими гарантіями дотримання прав учасників провадження у справі про банкрутство. Господарський суд не зв'язаний такими погодженнями (або їх відсутністю) у своїх правових позиціях та у своїх процесуальних діях. Зазначена правова позиція викладена у постановах Верховного Суду від 05.09.2019 у

справі №910/18919/13, від 04.06.2019 у справі №Б-24/172-09 та від 24.07.2018 у справі №5019/2862/11. Таким чином, у даному випадку факт схвалення комітетом кредиторів боржника звіту ліквідатора боржника про проведену роботу станом на 15.08.2024, та кошторису витрат арбітражного керуючого - ліквідатора боржника не є вирішальним та таким, що має суттєве значення при вирішенні відповідного питання судом, оскільки розгляд звіту арбітражного керуючого є прерогативою саме господарського суду.

Як вбачається з матеріалів справи, при розгляді звіту ліквідатора боржника, арбітражного керуючого про нарахування грошової винагороди та понесених витрат у відповідний період у ході ліквідаційної процедури боржника, господарським судом обґрунтовано встановлено, що сам звіт містить неточності в сумах, зазначених у тексті звіту та його прохальній частині.

Також суд першої інстанції вказав про неможливість здійснити оцінку правильності арифметичного розрахунку грошової винагороди за період: з 09.10.2008 по 26.10.2015 та 02.06.2020 по 16.10.2025, оскільки у матеріалах справи відсутні звіти щодо проведеної арбітражним керуючим роботи у період виконання повноважень ліквідатора банкрута та відповідного їх затвердження комітетом кредиторів. Крім того, господарський суд, дослідивши фактично вжиті арбітражним керуючим заходи у процедурі ліквідації боржника, зазначив, що ліквідатором включені понесені ним додаткові витрати (на відрядження, бензин, поштові витрати, канцелярські товари, телефонні розмови) у сумі 36004,51 грн, проте доказів, які б підтверджували понесені арбітражним керуючим витрати, до звіту не додано. У судовому засіданні у суді першої інстанції арбітражний керуючий відмовився від визнання зазначених додаткових витрат, та наполягав на визнанні грошової винагороди.

Судом апеляційної інстанції встановлено відсутність у справі доказів на підтвердження проведення арбітражним керуючим належних та дієвих заходів, які передбачені у ліквідаційній процедурі під час виконання повноважень ліквідатора Державної Галещинської біологічної фабрики у заявлений період з 09.10.2008 по 26.10.2015 та 02.06.2020 по 16.10.2025, адже ліквідатор боржника, арбітражний керуючий у звітах про проведену роботу ліквідатором боржника та про нарахування грошової винагороди станом на 15.10.2025 обмежився лише констатацією вжиття ним заходів, як то: проведення інвентаризації активів боржника, проведення експертної оцінки майна, відсутність потенційних покупців на активи боржника, існування трьох судових проваджень у справі №8/570 (позовні провадження у межах справи про банкрутство), зазначив про використання власних коштів, однак доказів виконання покладених на ліквідатора у ліквідаційній процедурі обов'язків, суду не надано, як і доказів понесених витрат. Таким чином, за відсутності у матеріалах справи доказів виконання арбітражним керуючим повноважень ліквідатора Державної Галещинської біологічної фабрики за період з 09.10.2008 по 26.10.2015 та 02.06.2020 по 16.10.2025 та вчинення ним вичерпних та дієвих заходів, встановлених ст.61 Кодексом України з процедур банкрутства, судова колегія вважала, що нарахований розмір грошової винагороди арбітражного керуючого за вказаний період у сумі 1354380,51 грн є необґрунтованим, неспівмірним із вчиненими ним заходами в ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство.

При визначенні розміру оплати послуг арбітражного керуючого під час здійснення ним повноважень у справі про банкрутство має досліджуватись не тільки період здійснення арбітражним керуючим процедури банкрутства, а й які фактичні дії вчинялись арбітражним керуючим протягом відповідної процедури банкрутства, оскільки оплаті підлягає виключно фактично виконана робота (її обсяг), а не період часу, протягом якого тривала означена процедура

Ухвалою Господарського суду Донецької області від 07.11.2024 у справі №5/836, серед іншого, затверджено звіт ліквідатора ТОВ "Аграрне підприємство "Данко" про нарахування і виплату грошової винагороди у справі за період з 28.01.2021 по 31.05.2021 на загальну суму 74322,60 грн.

Місцевий господарський суд виходив з того, що наданий ліквідатором звіт про нарахування і виплату грошової винагороди був схвалений комітетом кредиторів на засіданні 31.05.2021. Перевіривши розрахунок грошової винагороди арбітражного керуючого за виконання повноважень ліквідатора на суму 77806,45 грн, суд встановив, що у цьому розрахунку неправильно визначено початкову дату періоду виконання арбітражним керуючим повноважень ліквідатора боржника, якою є 28.01.2021 (а не 21.01.2021 як вказано у клопотанні). Здійснивши власний розрахунок, місцевий господарський суд встановив, що розмір грошової винагороди ліквідатора за правильний період з 28.01.2021 по 31.05.2021 становить 74322,60 грн. У зв'язку з цим суд затвердив звіт арбітражного керуючого за період з 28.01.2021 по 31.05.2021 на загальну суму грошової винагороди в розмірі 74322,60 грн.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 14.01.2025 ухвалу місцевого господарського суду скасовано в частині затвердження звіту арбітражного керуючого про нарахування і виплату грошової винагороди у сумі 56322,60 грн за період з 01.03.2021 по 31.05.2021 та прийнято в цій частині нове рішення, яким відмовлено у затвердженні вказаної суми. Затверджено звіт ліквідатора ТОВ "Аграрне підприємство "Данко" про нарахування і виплату грошової винагороди за період з 28.01.2021 по 28.02.2021 на загальну суму грошової винагороди в розмірі 18000,00 грн. В решті вимог відмовлено.

Суд апеляційної інстанції виходив з того, що саме по собі настання строку для виплати грошової винагороди не тягне за собою обов'язку суду для її призначення, оскільки суд має оцінити фактичне та належне виконання обов'язків арбітражним керуючим у період виконання обов'язків і час реального виконання таких обов'язків. Крім того, законодавство не передбачає оплати винагороди арбітражного керуючого, який неналежно виконував обов'язки та своїми діями сприяв порушенню строків, встановлених КУзПБ та ухвалами суду, оскільки такі порушення фактично є зловживанням процесуальними правами. Законодавець закріпив право на отримання грошової винагороди тільки за тим арбітражним керуючим, який фактично виконував покладені на нього КУзПБ обов'язки.

Проаналізувавши заходи та дії, вчинені арбітражним під час виконання повноважень ліквідатора у даній справі у вказаний ним період з 21.01.2021 по 31.05.2021, за який нараховано грошову винагороду, апеляційний господарський суд встановив, що ліквідатором жодних дій по виявленню та поверненню активів банкрута не вчинялось, тоді як у своєму звіті станом на 22.03.2021 ліквідатор обмежився лише викладенням інформації та опису заходів (направлення запитів до державних органів та установ), проведених попереднім ліквідатором банкрута - арбітражним керуючим у період з 2014 по 2020 рік.

У справі відсутні докази того, що під час виконання обов'язків ліквідатора банкрута арбітражним керуючим у період після його призначення з 28.01.2021 до 31.05.2021 вживалися будь-які заходи щодо відновлення технічної документації на нерухоме майно банкрута, а також здійснювалися інші дії по виявленню майна банкрута. Також матеріали справи не містять доказів проведення ліквідатором заходів, спрямованих на розшук рухомого майна боржника (транспортних засобів та сільгосптехніки), у тому числі шляхом направлення запитів до правоохоронних органів щодо накладення арештів та розшуку транспортних засобів боржника.

Апеляційним господарським судом встановлено відсутність у справі доказів на підтвердження проведення арбітражним керуючим належних та дієвих заходів, які передбачені у ліквідаційній процедурі під час виконання повноважень ліквідатора ТОВ "Аграрне підприємство "Данко" у заявлений до затвердження періоду з 21.01.2021 по 31.05.2021. До того ж, арбітражний керуючий був призначений ліквідатором боржника у справі №5/836 ухвалою суду від 28.01.2021, а тому останній безпідставно розрахував грошову винагороду, починаючи з 21.01.2021.

Ліквідатор у своїх звітах про виконану роботу станом на 22.03.2021 та про нарахування та виплату грошової винагороди за період з 21.01.2021 по 31.05.2021

обмежився лише констатацією вжиття заходів попереднім ліквідатором банкрута, однак самостійно не вчиняв реальних та належних дій по виявленню майна ТОВ "Аграрне підприємство "Данко", доказів виконання покладених на нього у ліквідаційній процедурі обов'язків суду не надано. При цьому, вжиті ліквідатором заходи у заявлений період (викладення інформації попереднього ліквідатора та проведення зборів комітету кредиторів, на яких було прийнято такий звіт до відома та затверджено грошову винагороду ліквідатора) за своєю суттю не є дієвими заходами в ліквідаційній процедурі, а носять лише формальний характер.

Крім того, в матеріалах справи відсутні докази звітування не менше одного разу на два місяці про нарахування та виплату грошової винагороди арбітражного керуючого на засіданнях зборів кредиторів чи комітету кредиторів. Водночас, зроблені ліквідатором самі лише проміжний звіт ліквідатора станом на 22.03.2021 та реєстр вимог кредиторів станом на 23.03.2021 не можуть бути підставою для затвердження грошової винагороди арбітражному керуючому за чотири місяці, оскільки, з урахуванням принципу добросовісності та розсудливості дій, зазначену інформацію після свого призначення ліквідатор не складав самостійно, а отримав від попереднього ліквідатора банкрута.

Апеляційний господарський суд виходив з того, що само по собі призначення та наявність статусу ліквідатора у арбітражного керуючого за певний проміжок часу не є підставою для нарахування грошової винагороди арбітражному керуючому за відсутності вчинення будь-яких заходів, які передбачені законом, та доказів про їх виконання ліквідатором у справі про банкрутство. Оплатність послуг арбітражного керуючого - ліквідатора не реалізується автоматично лише в силу ст. 30 КУзПБ та обставин, що вказують на проміжок часу, протягом якого арбітражний керуючий був призначений ліквідатором у справі про банкрутство, оскільки вказані підстави, без встановлення обставин щодо фактичного виконання ним повноважень та обов'язків у справі про банкрутство та обставин щодо звітування про це перед комітетом кредиторів і судом, не є достатніми та безумовними для виплати ліквідатору винагороди арбітражного керуючого за весь період виконання ним повноважень у справі про банкрутство, оскільки у такому разі підхід щодо виплати винагороди арбітражному керуючому був би формальним. Тоді як покладення на арбітражного керуючого - ліквідатора ухвалою суду відповідних повноважень та обов'язків у справі про банкрутство вимагає від нього їх сумлінного та розумного здійснення та виконання, за умови доведення чого у арбітражного керуючого виникає право вимагати виплати винагороди арбітражного керуючого та, навпаки, відсутність такого доведення виключає підстави для вимог щодо виплати цієї винагороди. Наведений висновок викладено в постанові Верховного Суду від 29.10.2019 у справі №Б24/63/00.

Суд апеляційної інстанції, дослідивши обсяг наданих послуг арбітражним керуючим у заявлений період з 21.01.2021 по 31.05.2021 виконання ним обов'язків ліквідатора ТОВ "Аграрне підприємство "Данко" та надавши оцінку вжитим ним заходам у ліквідаційній процедурі, з урахуванням приписів КУзПБ, дійшов висновку про те, що обґрунтованим та співмірним до фактично вжитих арбітражним керуючим заходів у заявлений ним період є нарахування та затвердження основної грошової винагороди в сумі 18000,00 грн за період з 28.01.2021 по 28.02.2021, тобто за один місяць, у зв'язку із чим клопотання про затвердження звіту арбітражного керуючого про нарахування грошової винагороди підлягає частковому задоволенню.

Для визначення розміру винагороди розпорядника майна/в.о. керівника боржника відомості про заробітну плату керівника не можуть бути замінені даними про заробітну плату будь-яких інших осіб

Справа № 905/2199/20. Ухвалою Господарського суду Донецької області від 18.12.2024 відмовлено у задоволенні клопотання розпорядника майна - арбітражного керуючого про визначення розміру винагороди розпорядника майна/в.о. керівника Корпорації "Індустріальна Спілка Донбасу".

Ухвала місцевого господарського суду мотивована тим, що права арбітражного керуючого на оплату праці наразі не порушуються, оскільки питання встановлення основної грошової винагороди арбітражному керуючому (розпоряднику майна) та її розмір вирішено судом в ухвалі від 15.09.2022. Судом першої інстанції також зазначено, що боржник не веде господарської діяльності (у клопотанні не зазначено та не надано доказів, яким чином станом на момент подання клопотання здійснюється господарська діяльність підприємства та її результати), зазначений у клопотанні перелік вчинених арбітражним керуючим дій не виходить за межі звичайних обов'язків арбітражного керуючого, перелік яких зазначений у ст. 12 КУзПБ, станом на теперішній час фонд для виплати грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого комітетом кредиторів не створювався. Відтак, встановлення розпоряднику майна/в.о. керівника боржника грошової винагороди у розмірі 200000,00 грн на місяць в межах даної справи, буде порушувати принципи розумності та співмірності.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 20.02.2025 ухвалу місцевого господарського суду залишено без змін.

Суд апеляційної інстанції виходив з того, що ухвалою Господарського суду Донецької області від 15.09.2022 розпоряднику майна Корпорації "Індустріальна Спілка Донбасу" - арбітражному керуючому встановлено основну грошову винагороду в розмірі трьох мінімальних заробітних плат за кожний місяць виконання ним повноважень. При визначенні розміру грошової винагороди суд виходив з того, що оскільки ініціюючим кредитором та боржником не було надано довідки про середньомісячну заробітну плату керівника боржника за останніх 12 місяців його роботи до відкриття провадження у справі про банкрутство, щомісячна основна грошова винагорода арбітражного керуючого має встановлюватися у розмірі, визначеному законом.

Отже, як вірно зазначено судом першої інстанції, права арбітражного керуючого на оплату праці наразі не порушуються, оскільки питання встановлення основної грошової винагороди арбітражному керуючому (розпоряднику майна) та її розмір вирішено судом в ухвалі від 15.09.2022. Поряд з цим, керівником боржника у період з 03.04.2007 по 22.09.2022 був ОСОБА_1. У доданих до клопотання даних звітності ОСОБА_1 також зазначений у графі "Керівник". Провадження у справі про банкрутство боржника відкрито ухвалою суду від 30.03.2021, тому "останні 12 місяців" становлять період з 30.03.2020 по 30.03.2021.

Таким чином, для застосування норми частини 2 ст. 30 КУзПБ та розрахунку основної грошової винагороди арбітражного керуючого на підставі відомостей про заробітну плату керівника боржника, необхідні відомості про заробітну плату ОСОБА_1 за період з 30.03.2021 по 30.03.2022. Однак, матеріали справи не містять відомостей про заробітну плату ОСОБА_1 за цей період. І, як вірно зазначено судом першої інстанції, такі відомості не можуть бути замінені даними про заробітну плату будь-яких інших осіб, зокрема, головного бухгалтера, директора департаменту, керівника департаменту.

Арбітражний керуючий зазначив, що 200000,00 грн - це середньомісячний розрахунок заробітної (керівників різних напрямків) боржника за останніх 12 місяців його роботи до відкриття провадження у справі. Проте, апеляційний господарський суд зазначив, що судові рішення не може ґрунтуватись на припущеннях; ст. 30 КУзПБ чітко визначено порядок обрахунку розміру основної грошової винагороди арбітражного керуючого за виконання ним повноважень розпорядника майна або ліквідатора.

При цьому, як встановлено місцевим господарським судом, кошти, внесені ініціюючим кредитором на депозитний рахунок Господарського суду Донецької області в якості авансування сплати основної грошової винагороди арбітражного керуючого були сплачені іншому арбітражному керуючому, який виконував повноваження розпорядника майна у цій справі. Однак, процедура розпорядження майном у справі триває і після закінчення авансованих заявником коштів. Станом на теперішній час фонд для виплати грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого не створювався.

Щодо переліку джерел, за рахунок яких буде здійснюватися встановлення та виплата основної винагороди розпорядника майна, арбітражний керуючий посилався на те, що виплата винагороди буде здійснюватися за рахунок коштів боржника (кошти, які він отримав або отримає від господарської діяльності). При цьому, він не надав суду належних та допустимих доказів, що заявлений розмір основної грошової винагороди розпорядника майна є співмірним доходам боржника внаслідок ведення господарської діяльності, наявності відповідних грошових коштів на рахунках боржника, наявності коштів боржника на рахунках інших осіб тощо.

Поряд з цим, судова колегія зазначила, що відповідно до частини 5 ст. 30 КУзПБ кредитори можуть створювати фонд для авансування грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого. Порядок формування фонду та порядок використання його коштів визначаються рішенням зборів кредиторів (у справі про неплатоспроможність фізичної особи) чи комітету кредиторів (у справі про банкрутство юридичної особи) та затверджуються ухвалою господарського суду. Розпорядник майна не позбавлений права звернутись до комітету кредиторів після його створення з метою вирішення питання щодо створення відповідного фонду для здійснення виплати грошової винагороди арбітражному керуючому.

Законодавець не ставить порядок розподілу витрат на оплату послуг арбітражного керуючого в залежність від майнового стану кожного кредитора у справі про банкрутство, правового статусу кредитора, від джерел фінансування того чи іншого кредитора, а також від майнових результатів арбітражного керуючого у справі про банкрутство

Ухвалою Господарського суду Полтавської області від 10.06.2025 у справі № 917/1098/14, залишеною без змін постановою Східного апеляційного господарського суду від 17.07.2025, затверджено основну грошову винагороду арбітражного керуючого за час виконання ним повноважень ліквідатора ТОВ Українсько-Білоруське підприємство «Авіс» за період з 02.03.2023 по 01.04.2025 в розмірі 528900,00 грн та витрати арбітражного керуючого в сумі 2129,97 грн. Стягнуто з АТКБ «Приватбанк» на користь арбітражного керуючого основну грошову винагороду за виконання повноважень ліквідатора ТОВ Українсько-Білоруське підприємство «Авіс» за період з 02.03.2023 по 01.04.2025 в сумі 508960,47 грн та понесені витрати у справі про банкрутство в сумі 2049,67 грн. Стягнуто з Полтавського ОКВПТГ «Полтаватеплоенерго» на користь арбітражного керуючого основну грошову винагороду за виконання повноважень ліквідатора ТОВ Українсько-Білоруське підприємство «Авіс» за період з 02.03.2023 по 01.04.2025 в сумі 19886,64 грн та понесені витрати у справі про банкрутство в сумі 80,09 грн.

Суди виходили з того, що надання послуг арбітражного керуючого відбувається виключно на платній основі. Законодавством не передбачено випадків здійснення своїх повноважень арбітражним керуючим безоплатно. При цьому мінімальний розмір такої оплати визначено у ст. 30 КУзПБ. Аналогічний правовий висновок викладено у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду у справі №918/454/18 від 16.07.2020 року.

Отримання оплати за виконання повноважень є гарантією незалежності арбітражного керуючого під час провадження діяльності у справі про банкрутство. Слід зазначити, що підхід до інтересу кредитора при вирішенні питання про стягнення оплати послуг ліквідатора має відповідати положенням не лише Кодексу України з процедур банкрутства, але й міжнародним правовим актам, забезпечувати в такий спосіб єдиний підхід до застосування положень закону про банкрутство, втілювати принципи правової визначеності та верховенства права. Відсутність авансування, відсутність майна у боржника або ж відсутність інших джерел для покриття витрат на виплату винагороди арбітражному керуючому можна розцінювати, як примушування до безоплатної праці в контексті статті 4 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та інших міжнародних актів (зокрема, Конвенції 1926 року про заборону рабства, Конвенції Міжнародної організації

праці про примусову чи обов'язкову працю 1930 року ратифіковану Україною 10.08.1956, Конвенції Міжнародної організації праці №105 про скасування примусової праці 1957 року, ратифіковану Україною 05.10.2000), резолюції Економічної і Соціальної Ради ООН (ЕКОСОС) 1996 року тощо) та суперечить ст. 43 Конституції України.

Зі звіту ліквідатора про нарахування й виплату грошової винагороди та матеріалів справи вбачається, що в процесі ліквідаційної процедури арбітражному керуючому за виконання ним повноважень ліквідатора грошова винагорода не виплачувалась, витрати не відшкодовувались. Кредитори як споживачі послуг арбітражного керуючого, які очікують на результат його діяльності, мають усвідомлювати, що арбітражний керуючий в свою чергу правомірно очікує на отримання передбаченої законом грошової винагороди у зв'язку із належним здійсненням ним повноважень розпорядника майна, ліквідатора, керуючого санацією, керуючого реструктуризацією, керуючого реалізацією у конкретній справі, оплата грошової винагороди у випадку неможливості здійснення її оплати з інших джерел має покладатися на кредиторів (кредитора) неплатоспроможного боржника.

Враховуючи вищевикладене, суди дійшли висновку про задоволення заяви ліквідатора про затвердження звіту арбітражного керуючого про нарахування та виплату грошової винагороди в сумі 528900,00 грн, здійснення та відшкодування витрат у сумі 2129,97 грн, оскільки вони є обґрунтованими та нормативно вмотивованими.

Надаючи до суду клопотання про затвердження основної грошової винагороди арбітражного керуючого та відшкодування витрат арбітражний керуючий просив суд стягнути їх з кредиторів АТ КБ «Приватбанк» та ПОВПТГ «Полтаватеплоенерго» пропорційно визнаних вимог.

Верховним Судом у постановках, зокрема, від 01.08. у справі №912/1783/16, від 09.07.2020 у справі №15/55/2011/5003, від 30.01.2019 у справі №910/32824/15, від 26.02.2020 у справі №11/Б-921/1448/2013 викладено правовий висновок, згідно з яким у випадку, коли оплата послуг арбітражного керуючого здійснюється не за рахунок коштів, одержаних від продажу майна боржника, чи коштів, одержаних у результаті виробничої діяльності боржника, то така оплата повинна здійснюватись за рахунок коштів кредиторів, виходячи із принципу пропорційності їх грошовим вимогам.

При цьому, законодавець не ставить порядок розподілу витрат на оплату послуг арбітражного керуючого в залежність від майнового стану кожного кредитора у справі про банкрутство, правового статусу кредитора (особа, заснована на приватній чи державній формі власності, державний орган, громадська організація тощо), від джерел фінансування того чи іншого кредитора, а також від майнових результатів арбітражного керуючого у справі про банкрутство. Оскільки сума вимог, яка належить АТ КБ «Приватбанк» складає 96,23%, то сума винагороди арбітражного керуючого, яка підлягає стягненню саме з АТ КБ «Приватбанк» складає 508960,47 грн за період 02.03.2023 по 01.04.2025; сума вимог, яка належить ПОВПТГ «Полтаватеплоенерго» складає 3,76%, то сума винагороди арбітражного керуючого, яка підлягає стягненню саме з ПОВПТГ «Полтаватеплоенерго» складає 19886,64 грн за період 02.03.2023 по 01.04.2025.

Справа № 913/355/21. Ухвалою Господарського суду Луганської області від 06.10.2025, серед іншого, задоволено клопотання ліквідатора банкрута арбітражного керуючого в частині вимог щодо стягнення з кредиторів на користь арбітражного керуючого основної грошової винагороди за виконання ним повноважень ліквідатора у справі про банкрутство ПНВСП «Агро-Восток» за період з 01.01.2023 по 30.04.2024 в сумі 164550,00 грн пропорційно заявленим вимогам до боржника та стягнуто з кредиторів відповідну грошову винагороду.

Суд першої інстанції встановив, що ліквідатором за час проведення ліквідаційної процедури вживались всі можливі за поточних умов та необхідні для пошуку та виявлення майна банкрута заходи. З наявного звіту ліквідатора про нарахування й виплату грошової винагороди та з наявних матеріалів справи вбачається, що в процесі ліквідаційної процедури арбітражному керуючому за виконання ним повноважень ліквідатора ПНВСП

“Агро-Восток” грошова винагорода не виплачувалась, витрати не відшкодовувались; певні активи ПНВСП “Агро-Восток” виявлені, але знаходяться на тимчасово окупованій території, отже, оплату грошової винагороди за рахунок наявних у боржника коштів, одержаних у результаті господарської діяльності боржника, або коштів, одержаних від продажу майна (майнових прав) боржника, здійснити неможливо. Під час ліквідаційної процедури боржник не провадив господарську діяльність, майна на контрольованій Україною території не знайдено, тож відсутні джерела для розрахунку з кредитором і оплати послуг арбітражного керуючого. Крім того, суд першої інстанції врахував, що кредиторами фонд для авансування грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого не створювався. В свою чергу, з огляду на воєнний стан в Україні, окупацію частини Луганської області та економічну доцільність для всіх учасників справи ПНВСП “Агро-Восток”, арбітражний керуючий пропонував нараховувати і виплачувати основну грошову винагороду за виконання повноважень ліквідатора у зменшеному розмірі, на рівні однієї мінімальної заробітної плати від передбаченого КУзПБ, за період 01.05.2024 – 28.07.2025, що становить 119225,81 грн. Місцевий господарський суд дійшов висновку, що сплату основної грошової винагороди ліквідатора у даній справі слід покласти на кредиторів, дотримуючись принципу пропорційності.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 23.12.2025 ухвалу місцевого господарського суду залишено без змін.

У питанні щодо покладення оплати основної грошової винагороди арбітражного керуючого та його витрат у справі на кредиторів боржника юридичної особи колегія суддів звернулася до висновків, викладених у постанові Великої Палати Верховного Суду від 19.04.2023 у справі №5002-17/1718-2011, згідно з якими діяльність ліквідатора банкрута спрямована на досягнення остаточної мети ліквідаційної процедури - найповнішого задоволення вимог кредиторів шляхом пошуку та реалізації активів ліквідаційної маси. Поза межами ліквідаційної процедури кредитори боржника не можуть задовольнити свої вимоги в інший спосіб, окрім як через реалізацію майна боржника в ліквідаційній процедурі (частина 14 ст. 39 КУзПБ). Тому основними отримувачами послуг арбітражного керуючого у цій процедурі є саме кредитори неплатоспроможного боржника.

Кредитори боржника на будь-якій стадії провадження у справі про банкрутство можуть відмовитися від своїх вимог до боржника, заявлених у порядку статті 45 КУзПБ, припинивши свою участь у процедурі банкрутства як учасники провадження (сторони у справі). Беручи участь у справі про банкрутство, кредитор не тільки має певні процесуальні права, зокрема на задоволення своїх грошових вимог за рахунок активів ліквідаційної маси, а й як учасник провадження (сторона) може нести певні обов'язки, пов'язані з розглядом провадження у справі. За ухвалою суду на нього можуть покладатися певні судові витрати: оплата послуг перекладача, судового експерта, арбітражного керуючого.

Зі звіту ліквідатора про нарахування й виплату грошової винагороди та матеріалів справи вбачається, що в процесі ліквідаційної процедури арбітражному керуючому за виконанням ним повноважень ліквідатора ПНВСП “Агро-Восток” грошова винагорода не виплачувалась, витрати не відшкодовувались; певні активи ПНВСП “Агро-Восток” виявлені, але знаходяться на тимчасово окупованій території, отже оплату грошової винагороди за рахунок наявних у боржника коштів, одержаних у результаті господарської діяльності боржника, або коштів, одержаних від продажу майна (майнових прав) боржника, здійснити неможливо. Під час ліквідаційної процедури боржник не провадив господарську діяльність, майна на контрольованій Україною території не знайдено, тож відсутні джерела для розрахунку з кредиторами і оплати послуг арбітражного керуючого. Отже, ліквідатором за час проведення ліквідаційної процедури вживались всі можливі за поточних умов та необхідні для пошуку та виявлення майна банкрута заходи, що підтверджується доданими до матеріалів справи запитами, листами та іншими документами.

Крім того, колегія суддів звернула увагу, що дії ліквідатора не свідчать про затягування ліквідаційної процедури. Так, ліквідатор на виконання рішення комітету кредиторів, звертався до суду першої інстанції з заявою про закриття провадження у справі

про банкрутство, проте, ухвалою Господарського суду Луганської області від 08.10.2024, яка залишена без змін постановою суду апеляційної інстанції від 10.12.2024, було відмовлено у її задоволенні. Постановою Верховного Суду від 15.04.2025 вказані судові рішення у відповідній частині скасовані. У липні 2025 ліквідатор неодноразово надавав суду першої інстанції письмові пояснення, в яких підтримував клопотання про закриття провадження у справі про банкрутство, оскільки вважав, що подальше затягування процедури банкрутства ПНВСП “Агро-Восток” на стадії ліквідації з діючим мораторієм на задоволення вимог кредиторів за відсутності реальної можливості завершення ліквідаційної процедури призведе лише до порушення прав кредиторів і боржника та матиме наслідком збільшення додаткових витрат, пов’язаних з провадженням у справі, а тому закриття провадження у даній справі є доцільним та обґрунтованим.

Крім того, саме арбітражний керуючий, враховуючи економічну доцільність для всіх учасників справи ПНВСП “Агро-Восток”, запропонував: не нараховувати основну грошову винагороду за виконання арбітражним керуючим повноважень ліквідатора ПНВСП “Агро-Восток” за період з 24.02.2022 по 31.12.2022; нарахувати основну грошову винагороду на рівні 50% від встановленого КУзПБ розміру винагороди за період з 01.01.2023 по 30.04.2024, тобто в меншому розмірі, що в сумі складає 164550,00 грн.; нараховувати і виплачувати основну грошову винагороду за виконання повноважень ліквідатора за період 01.05.2024 – 28.07.2025 у зменшеному розмірі, а саме: на рівні однієї мінімальної заробітної плати, що в сумі складає 119225,81 грн.

Кредитори, як споживачі послуг арбітражного керуючого, які очікують на результат його діяльності, мають усвідомлювати, що арбітражний керуючий в свою чергу правомірно очікує на отримання передбаченої законом грошової винагороди у зв’язку із належним здійсненням ним повноважень розпорядника майна, ліквідатора, керуючого санацією, керуючого реструктуризацією, керуючого реалізацією у конкретній справі, оплата грошової винагороди у випадку неможливості здійснення її оплати з інших джерел має покладатися на кредиторів (кредитора) неплатоспроможного боржника. Водночас, саме до повноважень комітету кредиторів КУзПБ віднесено можливість у будь-який час ініціювати розгляд питання про припинення повноважень діючого ліквідатора з підстав неналежного виконання або невиконання арбітражним керуючим своїх обов’язків та компетенцію та клопотати перед судом про необхідність призначення нового ліквідатора. Кредитори за умови непогодження з роботою арбітражного керуючого, з належним виконанням покладених на нього функцій, з розміром оплати праці арбітражного керуючого вправі були подати скарги на дії арбітражного керуючого, ставити питання про відсторонення його від виконання повноважень, оскаржувати ухвали суду про затвердження звітів про нарахування і виплату грошової винагороди. Проте, будь-яких рішень комітету кредиторів про визнання неналежними чи неправомірними дій ліквідатора, або поданих до суду скарг на дії/бездіяльність ліквідатора банкрута або інших обставин, які б свідчили про неналежне виконання ним своїх повноважень з метою затягування розгляду справи про банкрутство. Натомість звіти про нарахування та виплату винагороди схвалено 100% голосів, проте не схвалено джерело її виплати – за рахунок кредиторів.

Як неодноразово зазначав у своїх постановках Верховний Суд, зокрема, від 22.04.2025 у справі № 909/1036/17, від 22.08.2023 у справі № 903/160/22 у випадку, коли оплата послуг арбітражного керуючого здійснюється не за рахунок коштів, одержаних від продажу майна боржника, чи коштів, одержаних у результаті виробничої діяльності боржника, то така оплата повинна здійснюватись за рахунок коштів кредиторів, виходячи із принципу пропорційності їх грошовим вимогам. Отже, практика покладення судом на кредиторів витрат за оплату послуг арбітражного керуючого (ліквідатора) у справах про банкрутство залишається єдиним можливим засобом дотримання принципу оплатності послуг арбітражного керуючого відповідно до приписів статті 43 Конституції України та статті 30 КУзПБ у випадках, якщо кредитори не утворюють за власною ініціативою фонду оплати послуг ліквідатора та відсутні кошти боржника від реалізації його активів, а провадження у справі про банкрутство має бути завершеним. При цьому, законодавець не

ставити порядок розподілу витрат на оплату послуг арбітражного керуючого в залежність від майнового стану кожного кредитора у справі про банкрутство, правового статусу кредитора (особа, заснована на приватній чи державній формі власності, державний орган, громадська організація тощо), від джерел фінансування того чи іншого кредитора, а також від майнових результатів арбітражного керуючого у справі про банкрутство.

Враховавши фактичний обсяг виконаних робіт, який підтверджується матеріалами справи, здійснення розрахунку розміру основної грошової винагороди у відповідності до чинного законодавства, а також беручи до уваги, що у боржника повністю відсутні майнові активи на підконтрольній території, у зв'язку з чим неможливе здійснення їх продажу та, відповідно, оплати послуг арбітражного керуючого за рахунок майна боржника, колегія суддів дійшла висновку про можливість здійснення оплати грошової винагороди арбітражного керуючого в порядку розподілу її між кредиторами пропорційно розміру їх визнаних вимог.

З огляду на викладене, колегія суддів погодилася з висновком суду першої інстанції про задоволення клопотання ліквідатора банкрута арбітражного керуючого в частині вимог щодо стягнення з кредиторів на користь арбітражного керуючого основної грошової винагороди за виконання ним повноважень пропорційно заявленим вимогам до боржника та їх сплати за рахунок кредиторів у справі у пропорційному відношенні до заявлених та визнаних вимог кредиторів.

Згідно з абз. 2 ч. 6 ст. 30 Кодексу України з процедур банкрутства звіт арбітражного керуючого про нарахування і виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат має бути схвалений зборами кредиторів (у справі про неплатоспроможність фізичної особи) чи комітетом кредиторів (у справі про банкрутство юридичної особи), а в частині витрат, що стосуються заставного майна, - забезпеченим кредитором

Справа № 922/1230/25. Ухвалою Господарського суду Харківської області від 24.03.2026 затверджено основну грошову винагороду арбітражного керуючого за виконання ним повноважень розпорядника майна ДП "Державний інститут по проектуванню підприємств коксохімічної промисловості" у період з 25.04.2025 до 24.03.2026 на загальну суму 268765,20 грн та понесені у процедурі розпорядження майном боржника в період з 21.04.2025 по 23.06.2025 витрати в розмірі 662,51 грн. Здійснено виплату основної грошової винагороди арбітражному керуючому за виконання повноважень розпорядника майна у справі про банкрутство ДП "Державний інститут по проектуванню підприємств коксохімічної промисловості" у розмірі 72000,00 грн з депозитного рахунку Господарського суду Харківської області за рахунок коштів, авансованих ТОВ "Трейдторг Продакшн" згідно з платіжною інструкцією від 15.04.2025.

Місцевий господарський суд виходив з того, що ухвалою суду від 25.04.2025 про відкриття провадження у справі про банкрутство ДП "Державний інститут по проектуванню підприємств коксохімічної промисловості" розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого, якому встановлено основну грошову винагороду у розмірі трьох мінімальних заробітних плат за кожний місяць виконання повноважень розпорядника майна ДП "Гипрококс" за рахунок коштів, авансованих ініціюючим кредитором - ТОВ "Трейдторг Продакшн"; визначено, що у разі, якщо процедура розпорядження майном боржника триватиме після закінчення авансованих заявником коштів, основна винагорода арбітражного керуючого сплачується за рахунок коштів, одержаних боржником - юридичною особою у результаті господарської діяльності або коштів, одержаних від продажу майна боржника, яке не перебуває у заставі, згідно з ч. 2 ст. 30 КУзПБ.

Судом встановлено, що на депозитний рахунок Господарського суду Харківської області ініціюючим кредитором - ТОВ "Трейдторг Продакшн" здійснено авансування винагороди арбітражному керуючому в розмірі 72000,00 грн, про що свідчить платіжна інструкція № 74 від 15.04.2025.

Відповідно до матеріалів справи у процедурі розпорядження майном боржника арбітражним керуючим в межах повноважень, визначених ст. 44-КУзПБ, виконувалися обов'язки розпорядника майна, у тому числі вимоги ухвали Господарського суду Харківської області від 25.04.2025 про відкриття провадження у справі про банкрутство ДП "Державний інститут по проектуванню підприємств коксохімічної промисловості".

З розрахунку, наданого розпорядником майна, вбачається, що за період виконання арбітражним керуючим повноважень розпорядника майна Підприємства з 25.04.2025 до 24.03.2026 загальний розмір основної винагороди арбітражного керуючого складає 268765,20 грн. Вказаний розрахунок перевірено судом та встановлено, що нарахування зроблені вірно. Арбітражним керуючим зазначено про понесені ним витрати, пов'язані з виконанням повноважень розпорядника майна ДП "Гипрококс", у розмірі 662,51 грн, які підтверджені квитанцією від 02.05.2025 на суму 163,51 грн та сьома фіскальними чеками по 70,00 грн кожний (разом 490,00 грн).

Згідно з абз. 2 ч. 6 ст. 30 КУзПБ звіт арбітражного керуючого про нарахування і виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат має бути схвалений зборами кредиторів (у справі про неплатоспроможність фізичної особи) чи комітетом кредиторів (у справі про банкрутство юридичної особи), а в частині витрат, що стосуються заставного майна, - забезпеченим кредитором.

24.03.2026 на повторних перших зборах кредиторів ДП "Гипрококс", оформлених протоколом, зокрема, схвалено звіт розпорядника майна ДП "Гипрококс" за результатами процедури розпорядження майном станом на 20.03.2026, а проведену нею роботу та виконані дії розпорядника майна в межах справи про банкрутство ДП "Гипрококс" визнано такими, що відповідають інтересам кредиторів. 24.03.2026 на засіданні комітету кредиторів ДП "Гипрококс", оформленому протоколом, крім іншого, схвалено звіт арбітражного керуючого про нарахування та виплату основної грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат за виконання повноважень розпорядника майна у справі про банкрутство ДП "Гипрококс" у період з 25.04.2025 по 24.03.2026.

Враховуючи вищевикладене в сукупності, суд вважав за необхідне задовольнити клопотання арбітражного керуючого про затвердження та виплату основної грошової винагороди; затвердити основну грошову винагороду арбітражного керуючого за виконання ним повноважень розпорядника майна ДП "Державний інститут по проектуванню підприємств коксохімічної промисловості" у справі у період з 25.04.2025 до 24.03.2026 та понесені у процедурі розпорядження майном боржника в період з 21.04.2025 по 23.06.2025 витрати; здійснити виплату основної грошової винагороди арбітражному керуючому з депозитного рахунку Господарського суду Харківської області за рахунок коштів, авансованих ТОВ "Трейдторг Продакшн".

Аналогічна правова позиція у справах №№922/2504/25; 922/2824/25; 922/3918/25; 922/3976/25; 922/4555/25; 922/4556/24.

У разі відсутності у боржника майна, коштів від реалізації ліквідаційної маси та фонду для авансування грошової винагороди арбітражного керуючого обов'язок щодо її оплати покладається на кредиторів пропорційно розміру їхніх вимог

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 23.09.2025 у справі № 922/4328/24 визначено джерелом оплати основної грошової винагороди за виконання повноважень ліквідатора ТОВ "Галант Транс" за рахунок кредитора у справі. Стягнуто з Головного управління ДПС у Харківській області на користь арбітражного керуючого 75070,37 грн.

Суд виходив з того, що однією з передбачених форм дієвої участі кредиторів у справі про банкрутство є реалізація ними правомочностей на створення фонду для авансування грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого, відтак нестворення такого фонду, за об'єктивної відсутності інших джерел відшкодування витрат арбітражного керуючого, зокрема зі сплати судового збору за заявами про визнання

недійсними правочинів боржника, витребування майна з чужого незаконного володіння тощо може вплинути на ефективність здійснення ліквідаційної процедури, що матиме відповідні наслідки і для кредиторів боржника. Аналогічна правова позиція викладена у постанові Верховного Суду від 23.09.2021 у справі № 5002-17/1718/2011.

У випадку, коли оплата послуг арбітражного керуючого здійснюється не за рахунок коштів, одержаних від продажу майна боржника, чи коштів, одержаних у результаті виробничої діяльності боржника, то така оплата повинна здійснюватися за рахунок коштів кредиторів, виходячи із принципу пропорційності їх грошовим вимогам. При цьому, законодавець не ставить порядок розподілу витрат на оплату послуг ліквідатора в залежність від майнового стану кожного кредитора у справі про банкрутство, правового статусу кредитора (особа, заснована на приватній чи державній формі власності, державний орган, громадська організація тощо), від джерел фінансування того чи іншого кредитора, а також від майнових результатів арбітражного керуючого у справі про банкрутство. Тобто, не виявлення ліквідатором (керуючим реалізацією) боржника в процедурі ліквідації майна боржника, чи інших його активів та грошових коштів, жодним чином не впливає на оплату його послуг.

Кредитори, як споживачі послуг арбітражного керуючого, котрі очікують на результат його діяльності, мають усвідомлювати, що надавши на свій ризик згоду на участь у справі про банкрутство, однак не знайшовши майна, як джерела своїх доходів і покриття видатків, арбітражний керуючий правомірно очікує покриття забезпечення процедури, яке у такому випадку лягає тягарем на кредиторів (кредитора) неплатоспроможного боржника.

Таким чином, керуючись принципом пропорційності голосів кредиторів кількості їх грошових вимог, господарський суд вправі застосувати такий принцип пропорційності до розподілу між кредиторами витрат, пов'язаних з проведенням ліквідаційної процедури, зокрема, витрат на оплату праці арбітражного керуючого.

Встановивши факт невиконання кредиторами у добровільному порядку обов'язку щодо оплати послуг арбітражного керуючого, господарський суд приймає рішення про примусове стягнення з таких кредиторів відповідних грошових сум шляхом винесення ухвали та видачі судового наказу. Дана правова позиція викладена у постановках Верховного Суду від 01.08.2018 у справі № 912/1783/16 та від 04.10.2018 у справі №916/1503/17.

Вирішуючи питання про стягнення з кредиторів оплати грошової винагороди арбітражного керуючого, судом враховується належність виконання арбітражним керуючим обов'язків, покладених на нього законодавством про банкрутство. Будь-яких майнових активів у банкрута, які належать йому на праві власності або повного господарського відання та які можуть бути включенні до ліквідаційної маси - виявлено не було.

Судом встановлено, що арбітражним керуючим було дотримано обов'язок щодо здійснення всієї повноти дій, спрямованих на виявлення та повернення активів боржника, що передбачені Кодексом України з процедур банкрутства. Крім того, дії або бездіяльність арбітражного керуючого під час проведення ним ліквідаційної процедури у справі кредиторами не оскаржувались. Навпаки, на засіданні комітету кредиторів від 26.06.2025 було схвалено заключний звіт ліквідатора ТОВ "Галант Транс" та прийнято рішення про ліквідацію банкрута. Такі дії кредиторів підтверджують належне проведення ліквідатором арбітражним керуючим всіх необхідних заходів ліквідаційної процедури банкрута.

Згідно ч.5 ст.30 КУЗПБ кредитори можуть створювати фонд для авансування грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого. Порядок формування фонду та порядок використання його коштів визначаються рішенням комітету кредиторів та затверджуються ухвалою господарського суду. Однак, кредиторами у цій справі не створювався фонд для авансування грошової винагороди, відшкодування витрат арбітражного керуючого. Отже, наразі у банкрута відсутні активи, кошти від реалізації яких можливо було б спрямувати на оплату грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого за виконання повноважень ліквідатора у справі про банкрутство

ТОВ "Галант Транс". Разом із тим, відсутність у боржника будь-якого майна, за рахунок реалізації якого можливе погашення грошової винагороди арбітражному керуючому за період виконання ним повноважень ліквідатора, не створення кредиторами банкрута відповідного грошового фонду, не позбавляє арбітражного керуючого права на заробітну плату та не звільняє кредиторів від обов'язку сплатити ліквідатору грошову винагороду за виконання роботи та витрати, понесені ним під час виконання повноважень ліквідатора банкрута.

Крім того, ухвалою Господарського суду Харківської області від 20.03.2025 затверджено звіт арбітражного керуючого про здійснення та відшкодування витрат за період виконання ним повноважень розпорядника майна ТОВ "Галант Транс" в сумі 795,34 грн, а також ухвалою від 31.07.2025 затверджено звіт про нарахування основної грошової винагороди за період виконання ним повноважень ліквідатора ТОВ "Галант Транс" з 20.03.2025 по 20.06.2025 в сумі 73290,03 грн, відшкодування витрат ліквідатора ТОВ "Галант Транс" за період з 20.03.2025 р. по 26.06.2025 р. у сумі 985,00 грн.

Отже, у зв'язку з відсутністю у банкрута майнових активів, які можуть бути направлені на сплату основної грошової винагороди та витрат арбітражного керуючого, суд вважав правомірним покладення оплати грошової винагороди арбітражного керуючого та витрат за виконання повноважень розпорядника майна та ліквідатора у справі про банкрутство ТОВ "Галант Транс" на кредиторів, в межах суми яка була визначена ухвалою господарського суду Харківської області від 20.03.2025 та від 31.07.2025, які набрали законної сили.

Враховуючи, що у цій справі єдиним кредитором є ГУ ДПС у Харківській області, сума за оплату послуг арбітражного керуючого та відшкодування його витрат в цій справі покладаються на ГУ ДПС у Харківській області.

Аналогічна практика щодо стягнення основної грошової винагороди арбітражному керуючому з кредиторів у зв'язку із відсутністю авансування та інших джерел для покриття витрат на виплату винагороди арбітражному керуючому, була застосована Господарським судом Харківської області у справах № 922/3866/21, № 922/2157/21, №922/2158/21, № 922/3475/13

Відсутність доказів схвалення зборами кредиторів звіту про нарахування та виплату грошової винагороди свідчить про передчасність звернення арбітражного керуючого до суду із заявою про її виплату, а отже є підставою для відмови у її задоволенні.

Справа № 922/3186/24. Ухвалою Господарського суду Харківської області від 24.04.2025 відмовлено розпоряднику майна ТОВ "Торговий дім "Главмаш" в задоволенні заяви про здійснення оплати основної грошової винагороди арбітражному керуючому.

Відмовляючи у задоволенні заяви, суд зазначив, що у відповідності до ч. 6 ст. 30 КУЗПБ арбітражний керуючий не менше одного разу на два місяці звітує про нарахування та виплату грошової винагороди арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування його витрат на засіданнях зборів кредиторів (у справі про неплатоспроможність фізичної особи) чи комітету кредиторів (у справі про банкрутство юридичної особи), а в частині витрат, що стосуються заставного майна, - перед забезпеченим кредитором.

Звіт арбітражного керуючого про нарахування і виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат має бути схвалений зборами кредиторів (у справі про неплатоспроможність фізичної особи) чи комітетом кредиторів (у справі про банкрутство юридичної особи), а в частині витрат, що стосуються заставного майна, - забезпеченим кредитором. Звіт про нарахування та виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат за підсумками процедур розпорядження майном, санації, ліквідації, погашення боргів боржника подається арбітражним керуючим до господарського суду за п'ять днів до закінчення відповідної процедури, розглядається судом та затверджується ухвалою, що може бути оскаржена у встановленому порядку.

Судом встановлено, що на виконання ухвали Господарського суду Харківської області від 05.03.2024 розпорядником майна організовано проведення зборів кредиторів ТОВ "Торговий дім "Главмаш" проведення яких проводилося шляхом опитування в порядку, передбаченому ст. 48 та п.16 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ. Запити на проведення зборів кредиторів надсилались кредиторам та представнику боржника на електронні адреси.

В наданому суду звіті розпорядник майна зазначив, що останній день отримання відповідей в електронному вигляді – 02.04.2025 включно, останній день отримання відповідей направлених засобами поштового зв'язку – 06.04.2025. На порядок денний зборів кредиторів були винесені, зокрема, питання про: 1. утворення комітету кредиторів; 4. розгляд звіту розпорядника майна - арбітражного керуючого про нарахування та виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат. Оскільки відповіді від кредиторів не надійшли, збори кредиторів не відбулися, питання порядку денного не вирішувалися.

Отже, станом на дату звернення до суду із відповідною заявою про нарахування та виплату грошової винагороди в матеріалах справи відсутні відомості про звітування розпорядником майна перед зборами кредиторів щодо нарахування та виплаті йому грошової винагороди, оскільки відповідні збори кредиторів визнані такими, що не відбулись.

За таких обставин, враховуючи передчасність звернення до суду керуючим реструктуризацією з такою заявою, відсутність відповідних доказів схвалення зборами кредиторів звіту про нарахування та виплату основної грошової винагороди, суд дійшов висновку про відмову керуючому реструктуризацією в задоволенні його заяви про виплату основної грошової винагороди, роз'яснивши при цьому його право на звернення до суду із відповідною заявою після належного звітування перед кредиторами на зборах та за наявності схвалення такого звіту зборами кредиторів.

Відповідальність та законність дій арбітражного керуючого

Положеннями Кодексу України з процедур банкрутства передбачено відповідальність за дії та бездіяльність арбітражних керуючих (ст. 21, 25, 44, ч. 3 ст. 61).

Кодекс України з процедур банкрутства не встановлює для ліквідатора банкрута обов'язку скликати збори кредиторів чи комітету кредиторів періодично (як це передбачено для подання звітів членам комітету кредиторів)

Справа № 917/1738/23. Ухвалою Господарського суду Полтавської області від 29.04.2025 у задоволенні скарги АТ "Державний експортно-імпортний банк України" на бездіяльність ліквідатора ПП "СПП "РВД-Агро" відмовлено.

В обґрунтування ухвали місцевий господарський суд зазначив, що представник кредитора (АТ "Державний експортно-імпортний банк України") підставами вимог вказав порушення ст.12 і 48 КУзПБ щодо ініціювання проведення зборів комітету кредиторів; ненадання комітету кредиторів та суду звітів про проведену роботу; не вчинення дій у ліквідаційній процедурі, однак згідно з Кодексом дії (бездіяльність) ліквідатора можуть бути оскаржені до господарського суду учасниками справи про банкрутство, права яких порушено такими діями (бездіяльністю); представник АТ "Державний експортно-імпортний банк України" не довів суду будь-яких порушень своїх прав, а права захищати права членів комітету кредиторів у АТ "Державний експортно-імпортний банк України" немає; ліквідатор подавав звіти комітету кредиторів, і оскільки АТ "Державний експортно-імпортний банк України" не є членом комітету кредиторів, тому у ліквідатора банкрута згідно із законом відсутній обов'язок надсилати йому звіти. Арбітражний керуючий постійно подає інформацію про фінансовий стан боржника до автоматизованої системи «Банкрутство та неплатоспроможність», кредитор АТ "Державний експортно-імпортний банк України" має право доступу до автоматизованої системи «Банкрутство та

неплатоспроможність» щодо інформації про фінансовий стан боржника, крім того, 23.04.2025 представник вказаного кредитора ознайомлювався з матеріалами справи, тобто він обізнаний про хід провадження у справі про банкрутство. Ненадання письмової відповіді арбітражним керуючим на запит забезпеченого кредитора АТ "Державний експортно-імпорتنний банк України" щодо інформації у вимогах від 02.12.2024, від 03.01.2025 не є достатньою підставою для усунення арбітражного керуючого, крім того, комітет кредиторів у Протоколі від 15.04.2025 за №4, зазначив, що скарга АТ "Державний експортно-імпорتنний банк України" є безпідставною та такою, що не відповідає обставинам справи та не підлягає задоволенню. Закон не містить обов'язку ліквідатора банкрута скликати збори кредиторів чи комітету кредиторів періодично (як це передбачено для подання звітів членам комітету кредиторів), будь-яких вимог до ліквідатора банкрута від кредиторів про їх скликання у справі немає, тому доводи заявника про порушення закону ліквідатором банкрута в цій частині безпідставні.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 02.07.2025 ухвалу місцевого господарського суду залишено без змін.

Стосовно тверджень АТ "Державний експортно-імпорتنний банк України" про те, що ліквідатором жодного разу не було скликано комітет кредиторів, відповідно звіт про діяльність ліквідатора, а також інформація про фінансовий стан і майно боржника, про використання коштів Боржника, а також звіт ліквідатора про нарахування, та виплату йому грошової винагороди на засіданні комітету кредиторів жодного разу не розглядалися, суд апеляційної інстанції погодився з висновком місцевого господарського суду, що КУЗПБ не встановлює для ліквідатора банкрута обов'язку скликати збори кредиторів чи комітету кредиторів періодично (як це передбачено для подання звітів членам комітету кредиторів). Крім того, будь-яких вимог до ліквідатора банкрута від кредиторів про скликання зборів (комітету) кредиторів матеріали справи не містять. Тому посилення Банку на порушення його права щодо участі у зборах (засіданні комітету) кредиторів із правом дорадчого голосу колегія суддів визнала необґрунтованими.

Банк зазначав, що пропозиція його представника на загальних зборах кредиторів про включення АТ «Укресімбанк» до складу комітету кредиторів більшістю голосів представників кредиторів зазначеним особами була відхилена. Проте відповідні обставини є наслідком волевиявлення кредиторів у даній справі відповідно до ч.6 ст.48 КУЗПБ і не свідчать про обґрунтованість вимог Банку, так само як і посилення АТ «Укресімбанк» на те, що склад комітету кредиторів у справі про банкрутство створено із осіб, представники яких мають певну пов'язаність із боржником, а також користуються майном (в тому числі заставним майном) боржника оскільки зазначені питання не стосуються меж даного апеляційного провадження. Відповідно, припущення банку про те, що комітет кредиторів діє спільно з ліквідатором з метою недопущення забезпеченого кредитора до інформації та прикривають незаконну бездіяльність ліквідатора, на думку колегії суддів, не можуть бути підставою для задоволення апеляційної скарги.

Щодо звітування ліквідатора перед комітетом кредиторів, то, як встановлено місцевим господарським судом, такі звіти подавалися щомісяця, зокрема, у період з листопада 2024 року по березень 2025 року що узгоджується з вимогами чинного законодавства. Банк посилався на те, що копії цих звітів було долучено до матеріалів справи лише у квітні 2025 року і що в матеріалах справи не міститься переконливих доказів надсилання ліквідатором письмових звітів комітету кредиторів із щомісячною періодичністю і єдиним підтвердженням нібито епізодичного інформування членів комітету кредиторів є наявність підписів двох осіб (які представляють інтереси всіх членів комітету кредиторів), поставлених ними на останніх сторінках таких звітів. Однак, на думку суду апеляційної інстанції, твердження Банку про непереконаливість відповідних доказів ґрунтуються виключно на його припущеннях, і із тих обставин, що звіти було долучено до матеріалів справи у квітні 2025 року, не вбачається, що вони не надавалися комітету кредиторів у встановлений строк. Натомість, як вказує сам апелянт, отримання звітів представниками комітету кредиторів підтверджується їх підписами.

Також, як правильно вказано місцевим господарським судом, АТ "Державний експортно-імпорتنний банк України" не є членом комітету кредиторів, тому у ліквідатора банкрута згідно із законом відсутній обов'язок надсилати йому звіти.

Банк також не погодився з висновком суду першої інстанції про те, що арбітражний керуючий постійно подає інформацію про фінансовий стан боржника до автоматизованої системи Банкрутство та неплатоспроможність, та зазначає, що такий висновок суду не підтверджено жодним доказом. Стосовно вказаного аргументу колегія суддів зазначила, що в даному випадку тягар доказування покладено саме на АТ «Укресімбанк» як заявника скарги, однак ним не надано до суду першої та апеляційної інстанції доказів того, що вказана автоматизована система не містить відповідної інформації.

В ході апеляційного провадження АТ «Укресімбанк» також посилався на те, що ліквідатором укладено договір про зберігання майна з ПП «ТРАНЗИТЕКСПО» без узгодження із забезпеченим кредитором. Водночас банком не наведено мотивування та не надано доказів того, що ціна вказаного договору є завищеною, так само як і доказів загрози зникнення майна боржника чи доказів того, що це майно зберігається неналежним чином. Натомість, як свідчить вищенаведений доказ, ліквідатор вживає заходів щодо збереження майна боржника. Тому колегія суддів погодилася з висновком суду першої інстанції, що АТ «Укресімбанк» не довів тверджень про порушення його прав як забезпеченого кредитора в даній справі.

Крім того, як встановлено місцевим господарським судом на підставі наявних у справі матеріалів, ліквідатор банкрута приступив до виконання обов'язків: здійснює запити до державних органів щодо виявлення майна банкрута; вчиняє дії щодо стягнення дебіторської заборгованості.

З урахуванням викладеного, апеляційний господарський суд вважав, що ненадання або несвоєчасне надання ліквідатором письмових відповідей на запити АТ «Укресімбанк» не може бути визнано достатньою підставою для усунення арбітражного керуючого. Крім того, представник банку взяв участь у засіданні комітету кредиторів, під час якого ліквідатором було надано на огляд кредиторів письмовий звіт, а також звіт про нарахування винагороди та певні витрати, понесені в ході ліквідаційної процедури.

Колегія суддів також зазначила, що місцевий господарський суд правомірно врахував заперечення комітету кредиторів проти доводів скарги АТ «Укресімбанк», із посиланням на зміст норм КУзПБ, якими встановлено повноваження комітету кредиторів щодо звернення до суду з клопотаннями про призначення арбітражного керуючого, припинення повноважень арбітражного керуючого та про призначення іншого арбітражного керуючого (зокрема, відповідно до ч.4 ст.28 КУзПБ, комітет кредиторів має право в будь-який час звернутися до господарського суду з клопотанням про відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень незалежно від наявності таких підстав). Твердження Банку про те, що рішення комітету кредиторів не мало бути взято судом першої інстанції в якості допустимого доказу, оскільки проведення такого засідання відбулось із порушенням порядку скликання комітету кредиторів, та в ньому не брав участі представник АТ «Укресімбанк» колегія суддів не вважала переконливим доводом, оскільки, як вбачається із протоколу зборів комітету кредиторів, члени комітету кредиторів із правом вирішального голосу висловили свою думку щодо скарги АТ «Укресімбанк» на дії ліквідатора, і в господарського суду були відсутні підстави для її неврахування. Будь-яких інших аргументів заявником не наведено.

З огляду на викладене, враховуючи, що місцевий господарський суд забезпечив дотримання вимог чинного законодавства щодо всебічного, повного та об'єктивного дослідження усіх фактичних обставин справи та дав належну правову оцінку наявним у матеріалах справи доказам, колегія суддів вважала, що оскаржувану ухвалу слід залишити без змін.

Для застосування заходів процесуального реагування необхідно встановити конкретні порушення ліквідатором вимог Кодексу України з процедур банкрутства,

наявність невиконаних обов'язків та причинний зв'язок між поведінкою арбітражного керуючого і порушенням прав кредиторів

Ухвалою Господарського суду Донецької області від 03.11.2025 у справі № 905/242/13-г, зокрема, відмовлено у задоволенні скарги АТКБ «ПриватБанк» на бездіяльність ліквідатора.

Місцевий господарський суд детально дослідив фактичний перебіг ліквідаційної процедури, встановив обсяг заходів, здійснених ліквідатором після його призначення, перевірів документи, що підтверджували направлення численних запитів до державних органів, проведення роботи щодо встановлення складу майна банкрута, взаємодію з органами державної влади та кредиторами, а також заходи, спрямовані на виявлення активів боржника. Окрему увагу суд приділив об'єктивним обставинам, пов'язаним з тимчасовою окупацією частини території України та відсутністю фактичного доступу до майна і первинної документації боржника, що істотно ускладнювало виконання ліквідаційної процедури.

Оцінюючи доводи банку, суд виходив з того, що сама по собі тривалість ліквідаційної процедури або незгода кредитора з результатами діяльності ліквідатора ще не свідчать про наявність неправомірної бездіяльності. Для застосування заходів процесуального реагування необхідно встановити конкретні порушення вимог Кодексу України з процедур банкрутства, наявність невиконаних обов'язків та причинний зв'язок між поведінкою арбітражного керуючого і порушенням прав учасників провадження.

За результатами дослідження матеріалів справи суд дійшов висновку, що ліквідатор здійснював передбачені КУзПБ заходи у межах наявних можливостей, а обставини, на які посилався Банк, значною мірою зумовлені незалежними від арбітражного керуючого факторами. Суд також врахував відсутність доказів умисного невиконання ліквідатором своїх обов'язків, зловживання процесуальними правами або вчинення дій, спрямованих на порушення інтересів кредиторів.

Сам по собі факт незгоди кредитора з діями ліквідатора не є достатньою підставою для визнання його бездіяльності чи відсторонення від виконання повноважень

Справа № 922/1440/21. Ухвалою Господарського суду Харківської області від 01.07.2025 в задоволенні скарги ТОВ "Захід Агробізнес" на бездіяльність ліквідатора відмовлено.

Як вбачається з поданої скарги, в її обґрунтування кредитор посилався на порушення ліквідатором своїх обов'язків, встановлених ст. 61 КУзПБ, а саме: нежиття ним заходів спрямованих на пошук, виявлення та повернення майна банкрута, що знаходиться у третіх осіб; невиконання судового рішення, що набрало законної сили.

У відзиві на скаргу ліквідатор зазначив, що після призначення його ліквідатором у справі, він звертався до посадових осіб банкрута, проте йому передали лише печатку. Бухгалтерські документи, що знаходились в приміщенні банкрута, були знищені в пожежі під час окупації населеного пункту с. Гоптівка.

Крім того, підтвердженням факту проведення бойових дій на території Токарівського старостинського округу Дергачівської територіальної громади, до складу якого входить с. Гоптівка, є Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, який затверджено наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України 22.12.2022 № 309. У вказаному переліку зазначено, що с. Гоптівка Харківського району Харківської області в період з 24.02.2022 по 13.09.2022 було тимчасово окуповано Російською Федерацією територією України, а з 13.09.2022 і по теперішній час є територією можливих бойових дій.

Крім того, в обґрунтування своїх заперечень на скаргу кредитора, ліквідатор подав до суду докази направлення ним листів-запитів на адресу ПСП "Агрос-2004", на які відповіді

отримано не було. В подальшому, до своїх заперечень ліквідатор подав суду відповідь від ПСП "Агрос-2004" від 24.06.2025, яка надійшла на останній запит ліквідатора, згідно якої вбачається, що на теперішній час діючих договорів суборенди між ТОВ "СГП "Колос" та ПСП "Агрос-2004" немає, в зв'язку з закінченням строку дії договорів. Також з відповіді ПСП "Агрос-2004" вбачається, що оплата за орендовані земельні ділянки здійснювалась безпосередньо власникам земельних ділянок.

Як свідчить наданий суду договір суборенди землі від 05.05.2021, дійсно відповідно до п. 3.1. зазначеного договору за користування земельною ділянкою суборендар сплачує орендодавцю щороку орендну плату виключно у грошовій формі; розмір та умови сплати за суборенду земельної ділянки встановлюються на рівні та на умовах орендної плати за землю, визначених договором оренди землі.

Таким чином, викладені кредитором у скарзі на бездіяльність ліквідатора обґрунтування, не знайшли свого підтвердження, в зв'язку з чим суд вважає скаргу такою, що не підлягає судом задоволенню.

Ігнорування арбітражним керуючим звернень переможця аукціону та невчинення дій щодо передачі документів свідчить про ухилення від виконання обов'язків, покладених на нього ст. 12, 68 КУзПБ та статтею 517 ЦК України.

Справа № 922/4161/24. Ухвалою Господарського суду Харківської області від 24.11.2025 задоволено скаргу ФОП на дії ліквідатора, зобов'язано ліквідатора ТОВ "Дергачівська фабрика гофрокартону" передати покупцю ФОП документи, які засвідчують права, що передані (відступлені) за актом про придбання майна на аукціоні від 19.09.2025, та іншу інформацію, що стосується цих прав.

Місцевий господарський суд виходив з того, що у відповідності до протоколу про результати аукціону ФОП визначено переможцем аукціону з продажу майна боржника в межах справи №922/4161/24, а саме право вимоги на дебіторську заборгованість ТОВ "Дергачівська фабрика гофрокартону". Після чого, з метою оформлення результатів аукціону, було укладено акт про придбання майна на аукціоні від 19.09.2025.

Під час реалізації своїх прав та обов'язків арбітражний керуючий зобов'язаний діяти добросовісно, розсудливо та з метою, з якою ці права та обов'язки надано (покладено).

19 вересня 2025, на електронну пошту ліквідатора (відомості про яку були зазначені в інформації про організатора аукціону) ФОП було надіслано копії платіжних інструкцій про перерахування коштів з письмовою вимогою (підписаною КЕП) відступити йому придбане право вимоги і передати документи, які засвідчують права, що передаються, та інформацію, яка є важливою для їх здійснення (наявна у матеріалах справи).

В свою чергу, ліквідатором не було передано переможцю аукціону документи, які засвідчують права, що передаються. Станом на день розгляду скарги доказів направлення ліквідатором документів на адресу ФОП також надано не було.

На підставі наведених обставин, господарський суд дійшов висновку про відсутність об'єктивних підстав для ненадання ліквідатором ФОП відповіді на його запит та не направлення на його адресу документів стосовно придбаного ним права вимоги на аукціоні.

Під час реалізації своїх прав та обов'язків арбітражний керуючий зобов'язаний діяти добросовісно, розсудливо та з метою, з якою ці права та обов'язки надано (покладено)

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 17.03.2025 у справі № 922/278/24 визнано обґрунтованою скаргу ТОВ "ФІРМА ЕНЕРГОПРОМ" на дії розпорядника майна щодо проведення засідання комітету кредиторів за відсутності повного кількісного складу кредиторів.

Під час розгляду скарги судом встановлено, що 16.01.2025 розпорядником майна було проведено комітет кредиторів АТ «У.П.Е.К.» у складі лише одного кредитора АТ «СЕНС БАНК», що підтверджується протоколом, який є в матеріалах справи. Загальна кількість кредиторів АТ «У.П.Е.К.» з правом вирішального голосу складає сім осіб тобто

комітет кредиторів формується автоматично та включає в себе всіх цих кредиторів без виключення. Таким чином, розпорядник майна позбавлений права формувати комітет кредиторів у кількості меншій, ніж загальний склад кредиторів (у кількості семи осіб), і в подальшому проводити засідання такого комітету в неповному кількісному складі. При цьому, з поданих доказів вбачається, що ТОВ «ФІРМА ЕНЕРГОПРОМ» виражало своє волевиявлення до розпорядника майна щодо безпосередньої участі у комітеті кредиторів АТ «У.П.Е.К.».

16.12.2024 ТОВ «ФІРМА ЕНЕРГОПРОМ» отримало від розпорядника майна бланк опитувальника до зборів кредитора, якому пропонувалося надати відповіді на запитання порядку денного загальних зборів. Представник ТОВ «ФІРМА ЕНЕРГОПРОМ» заповнив вищевказаний опитувальник, та направив його розпоряднику майна. Зокрема, щодо визначення кількісного складу комітету кредиторів АТ «У.П.Е.К.» - ТОВ «ФІРМА ЕНЕРГОПРОМ» проголосувало за те, щоб комітет кредиторів АТ «У.П.Е.К.» включав в себе кредиторів у кількості семи осіб (тобто всіх кредиторів АТ «У.П.Е.К.»). Однак, відповідно до протоколу комітету кредиторів від 16.01.2025 засідання комітету кредиторів АТ «У.П.Е.К.» відбулось у складі лише одного кредитора АТ «СЕНС БАНК».

Такими чином, розпорядником майна не було дотримано норми ст. 48 КУзПБ, оскільки інші кредитори, фактично були позбавлені можливості брати участь у вирішенні питань відносно боржника.

Враховуючи викладене, суд вважав обґрунтованою скаргу ТОВ "ФІРМА ЕНЕРГОПРОМ" та дійшов висновку про її задоволення.

Підтвердження обставин, зазначених в скарзі на дії арбітражного керуючого, результатами перевірки, проведеної Міністерством юстиції, є підставою для задоволення скарги

Справа № 7/262(917/1088/24). Ухвалою Господарського суду Полтавської області від 20.03.2025 задоволено скаргу фізичної особи на дії арбітражного керуючого при виконанні ним повноважень ліквідатора Житлово-комунальної контори Полтавського обласного міжгосподарського виробничого об'єднання по агропромисловому будівництву "Полтавоблагробуд".

При розгляді справи місцевий господарський суд виходив з того, що предметом судового розгляду є скарга ФО на дії (бездіяльність) арбітражного керуючого під час виконання повноважень ліквідатора у справі про банкрутство ЖКК "Полтавоблагробуд", зокрема, щодо виконання ліквідатором банкрута обов'язку із передачі територіальній громаді об'єкту житлового фонду, а саме гуртожитку; правомірності створення Житлового кооперативу "Гуртожиток Решетилівська 66", акумулювання та розпорядження грошовими коштами мешканців гуртожитку, орендарів на власний розсуд арбітражним керуючим, як керівником та засновником створеного житлового кооперативу.

Як вбачається з матеріалів справи, одночасно з поданням до суду скарги на дії арбітражного керуючого під час виконання ним повноважень ліквідатора ЖКК "Полтавоблагробуд", скаржник звернулася зі скаргою на незаконні дії арбітражного керуючого до Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції.

На підставі скарги ФО та на виконання доручення Міністерства юстиції України від 15.07.2024 у період з 21.08.2024 по 27.08.2024 було проведено невідкладну позапланову перевірку діяльності арбітражного керуючого. Предметом перевірки було додержання арбітражним керуючим вимог Конституції України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу України з процедур банкрутства, іншого законодавства з питань банкрутства та законодавства про оплату праці під час виконання ним повноважень ліквідатора у справі про банкрутство ЖКК "Полтавоблагробуд" з питань, викладених у скарзі. За результатами проведеної перевірки у діяльності арбітражного керуючого під час виконання ним повноважень ліквідатора у справі про банкрутство ЖКК "Полтавоблагробуд" комісією були виявлені такі порушення:

- частини 7 ст. 61 Кодексу України з процедур банкрутства, а саме, арбітражним керуючим, при тривалості ліквідаційної процедури - понад 17 років та тривалості строку виконання повноважень ліквідатором банкрута - понад 6 років, не виконано обов'язку із передачі територіальній громаді об'єкту житлового фонду, а саме гуртожитку, та об'єктів комунальної інфраструктури згідно з рішенням позачергової третьої сесії Полтавської міської ради сьомого скликання від 29.03.2016 «Про прийняття до комунальної власності міста Полтави гуртожитку по АДРЕСА_1 » у період виконання повноважень з 27.03.2018 по теперішній час - понад 6 років, що є затягуванням ліквідаційної процедури банкрута.

- частини 2 ст. 10 Кодексу України з процедур банкрутства, якою визначено, що арбітражний керуючий з моменту постановлення ухвали (постанови) про призначення його керуючим санацією або ліквідатором до моменту припинення здійснення ним повноважень прирівнюється до службової особи підприємства-боржника таким чином, питання створення Житлового кооперативу "Гуртожиток Решетилівська 66" фізичною особою не відноситься до повноважень ліквідатора банкрута - ЖКК "Полтавоблагробуд" як і дії фізичної особи при виконанні повноважень керівника створеного житлового кооперативу, однак така діяльність ліквідатора банкрута є фактом зайняття діяльністю, несумісною з діяльністю арбітражного керуючого, оскільки виконання арбітражним керуючим повноважень ліквідатора ЖКК "Полтавоблагробуд" безпосередньо пов'язані із діяльністю ОСОБА_3 на посаді керівника Житлового кооперативу "Гуртожиток Решетилівська 66" у період з 22.06.2023 по 27.08.2024, що суперечить обов'язковим (імперативним) вимогам частини 2 ст. 10 Кодексу України з процедур банкрутства.

Комісією встановлено, що вказане порушення є підставою для внесення до Дисциплінарної комісії подання про притягнення арбітражного керуючого до дисциплінарної відповідальності.

01.11.2024 до господарського суду від арбітражного керуючого надійшла заява, в якій останній він повідомив, що 21.10.2024 на засіданні Дисциплінарної комісії арбітражних керуючих, згідно з пунктом третім порядку денного якого, Комісією розглядалось подання про притягнення арбітражного керуючого до дисциплінарної відповідальності на підставі листа - пропозиції Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції. За результатами засідання прийнято рішення застосувати до арбітражного керуючого дисциплінарне стягнення у виді тимчасового зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого строком на 365 днів на підставі подання структурного підрозділу Мін'юсту і вчинення арбітражним керуючим дисциплінарного проступку.

Також Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції повідомило суд про внесення Департаментом з питань банкрутства Міністерства юстиції України до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України інформацію про тимчасове зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого строком на 365 днів, на підставі наказу Міністерства юстиції України від 29.10.2024 №2624/7 "Про застосування до арбітражного керуючого дисциплінарного стягнення у виді тимчасового зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого".

Відповідно до ч.1 ст. 29 КУзПБ право на здійснення діяльності арбітражного керуючого тимчасово зупиняється на час дії таких обставин, зокрема, у разі застосування до арбітражного керуючого дисциплінарного стягнення у виді тимчасового зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого - на строк, визначений у рішенні дисциплінарної комісії про застосування дисциплінарного стягнення. Згідно з ч.2 ст. 29 КУзПБ у разі настання обставин, передбачених абзацом другим частини першої цієї статті, та якщо право на здійснення діяльності арбітражного керуючого зупиняється на строк більше трьох днів відповідно до абзацу третього частини першої цієї статті, арбітражний керуючий зобов'язаний не менш як за один робочий день до дня зупинення своєї діяльності письмово повідомити про це державний орган з питань банкрутства із зазначенням причин та строку тимчасового зупинення (частина друга статті 29 в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України»).

Арбітражний керуючий зобов'язаний зупинити свою діяльність з моменту внесення інформації про тимчасове зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України та повідомити про це господарський суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство (неплатоспроможність). У разі тимчасового зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого на строк понад 30 днів господарський суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство (неплатоспроможність), призначає іншого арбітражного керуючого в порядку, встановленому цим Кодексом.

З огляду на вищевикладене та враховуючи, що обставини, викладені ФО у поданій нею до суду скарзі щодо порушення арбітражним керуючим під час виконання ним повноважень ліквідатора ЖКК "Полтавоблагробуд" приписів чинного законодавства про банкрутство, віднайшли своє підтвердження за результатами перевірки, проведеної Східним міжрегіональним управлінням Міністерства юстиції, суд дійшов до висновку, що скарга на дії арбітражного керуючого є обґрунтованою та підлягає задоволенню.

Висновки

Норми Кодексу України з процедур банкрутства встановлюють комплексну систему правового регулювання діяльності арбітражного керуючого, яка поєднує широкі процесуальні повноваження із підвищеними вимогами до законності, незалежності, неупередженості, добросовісності та професійної відповідальності. При цьому реалізація наданих арбітражному керуючому повноважень перебуває під постійним судовим контролем, а також контролем з боку учасників провадження у справі про банкрутство.

Аналіз судової практики господарських судів Східного апеляційного округу та Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду щодо застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства, що регулюють діяльність арбітражного керуючого в процедурах банкрутства (неплатоспроможності) свідчить, що найбільш поширеними процесуальними питаннями, пов'язаними з діяльністю арбітражних керуючих, є подання та розгляд звітів про фінансовий стан боржника і хід процедур банкрутства, визначення розміру та виплата грошової винагороди, відшкодування понесених витрат, а також вирішення питань щодо відсторонення арбітражного керуючого та призначення іншого. Разом із тим, статистичні показники свідчать про відносно незначну кількість випадків оскарження діяльності арбітражних керуючих порівняно із загальною кількістю справ про банкрутство, що перебували у провадженні судів. При цьому кількість задоволених скарг є ще меншою, що може свідчити як про належне виконання більшістю арбітражних керуючих покладених на них обов'язків, так і про застосування суддями високих стандартів доказування при вирішенні відповідних процесуальних питань.

Узагальнення судової практики також підтвердило, що судді приділяють особливу увагу належному виконанню арбітражними керуючими обов'язків щодо проведення аналізу фінансового стану боржника, виявлення та збереження його активів, формування ліквідаційної маси, здійснення заходів щодо повернення майна боржника, взаємодії з кредиторами, а також своєчасного подання звітності, передбаченої Кодексом України з процедур банкрутства. При цьому оцінці підлягає не лише факт подання відповідних документів, а насамперед їх зміст, повнота, достовірність, належне документальне підтвердження здійснених заходів та відповідність фактичним обставинам справи.

Досліджена практика свідчить, що судовий контроль за діяльністю арбітражного керуючого має не формальний, а змістовний характер. У випадках встановлення неповноти звітів, відсутності документального підтвердження виконаних дій або неналежного виконання покладених Кодексом обов'язків судді, як правило, не переходять до наступної процедури банкрутства, а продовжують відповідну процедуру, зобов'язуючи арбітражного керуючого усунути виявлені недоліки. Лише систематичне або істотне невиконання

обов'язків у сукупності з іншими порушеннями може бути підставою для застосування передбачених Кодексом заходів процесуального реагування, зокрема, відсторонення арбітражного керуючого від виконання повноважень.